

DKP ABD Merkez Komitesi Başkanı Bob Avakian'ın "Dünyanın Fethetmek? Enternasyonal Proletarya Buna Zorunlu ve Muktedir" adlı yazısından kısa bir süre sonra yaptığı konuşmanın metnidir. Yazar tarafından yayınlanmak üzere gözden geçirilmiştir, dipnotlar yazara aittir.

Dünya Devrimci Hareketini ilerletme konusundaki bu sunuşun başlığı "Eski Fikirlerden Kopuş" da olabilirdi. İlk ve esas olarak, uluslararası komünist hareket içerisinde ne yazık ki uzun zamandır geçer akçe olan fikir, enternasyonalizmin, bir ulusun proletaryasından (ya da halkından) diğerlerine, başka ülkelerin işçilerine (ya da halkına) uzatılan birşey olduğu fikridir. Bu, sözün kelimesi kelimesine "enternasyonal" anlamına getirilmesi olur, hatta bu belgelerin son halini ortaya çıkartma sürecinin bir parçası olarak gazetemizin sayfalarını partimizin Yeni Program ve Yeni Tüzük taslaklarının tartışma ve mücadelesine açtığımız dönemde, "enternasyonalizm" teriminden toptan vazgeçmemizi, yerine "dünya devrimciliği" ya da ona benzer bir söz kullanmamızı öneren, çünkü "enternasyonalizm" lafıyla "bir ulustan ötekine" fikrinin ima edilmesinden rahatsız olan bir kişinin mektubunu yayınlamıştık. Bu yazarın önerisi bir sorunla başetmeye çabalarken ona mekanik bir çözüm getirmek oluyordu; proletarya enternasyonalizmi, ve onun savunulup savunulmadığı meselesinin temsil ettiği birşey vardır, ve aslında bu temel bir ayrışım çizgisidir, dolayısıyla bu anlamda terim gayet uygundur. Ancak tam doğru bir şekilde olmasa da bu mektupta dile getirilmeye çalışılan bir nokta var ki o da, enternasyonalizmin, bir ulusun işçilerinden ya da halkından diğer uluslarınkine uzatılan birşey olduğu görüşünün eleştirisidir. Böyle bir görüş, ne kadar önemli olduğu söylene de, aslında enternasyonalizmi ikincil tali birşeye indirger.

Dünya sahnesinin ne kadar tayin edici olduğu, bu emperyalizm çağında iç ve dış öğelerin doğru olarak ele alınması meselesi, belirli bir ülkede devrim süreci ile burjuva döneminden dünya çapında komünizme ilerleme süreci arasındaki ilişki, tek tek ülkelerin kendi içindeki çelişki ve mücadelenin bu genel sürecin nasıl bir parçası olduğu ve birincil olarak bu genel sürecin hareketi ve gelişmesi tarafından tayin edildiği konusunda partimiz tarafından çok şey söylenmiştir. Bunu akılda tutacak olursak, proletarya enternasyonalizminin doğru kavranmasının maddi temelini ve felsefi temelini ne olduğunu daha da berrak bir şekilde görebiliriz. Proletarya enternasyonalizmi elbette bir vitrin süsü değildir, ancak bundan da öte, ikincil veya tali ya da bir ulusun proletaryasından diğerine uzatılan birşey olarak da görülemez. Tüm ülkelerin proletaryası için bir temel, bir başlangıç noktası olmak zorundadır: mücadelesin ilerletirken, proletarya, bu mücadeleyi ancak baştan dünya düzeyinde ele alarak ve böyle ilerletmeyi hedef alarak ilerletebilir. Bunun anlamı elbette dünyanın çeşitli yerlerindeki şartlardan ya da tek tek ülkelerdeki koşullardan bağımsız olarak devrim yapmaya çalışmak değildir, bunun anlamı, yaklaşımda bile, dünya sahnesinin en tayin edici olduğu ve dünya proletaryasının herşeyin üstünde olduğu bakış açısıyla

hareket edilmesi gerektiğidir. Üstelik bu yalnızca iyi bir fikir olmakla kalmaz. Emperyalist düzenin yarattığı son derece maddi bir temeli vardır.¹ Burada uzun zamandır araştırmak istediğim birşeye değinmek istiyorum. Belki başkaları bunun hakkında daha fazla birşeyler biliyorlardır. Üzerinde düşünülmesi gerektiği görüşümdedir. Anladığım kadarıyla, Lenin ile İrlanda'nın belli başlı devrimcilerinden, Birinci Dünya Savaşı sırasında İrlanda'daki Paskalya Ayaklanması döneminin devrimci önderlerinden James Connolly arasında (nasıl tasvir edilmesi gerekiyorsa) olmuştu. Bu farklılaşmayı özetleyecek olursak, Connolly, enternasyonalizmi aşağı yukarı bir halktan diğer halklara uzatılan birlik olarak görüyordu, Lenin ise, doğru olarak ısrar ediyordu ki, proleterlerin ideolojik anlamda ulusları yoktur. Bu, belirli bir zamanda belirli bir ulusun parçası olarak yaşamadıkları anlamına gelmez. Ancak ideolojik olarak, bir ulusun temsilcileri değildirler, ve bu anlamda ulusları yoktur. Onlar enternasyonal proleteryanın temsilcileridir.

Burjuva milliyetçilerine, Rus sosyal demokrat hareketindeki Yahudi Birliğinin sözümona sosyalistlerine karşı Lenin'in yaptığı polemiklerden birinde de bu meselenin üzerinde ısrarla durulmuştur. Lenin bunlardan birinde şöyle bir alıntı verir, Bolşeviklere bakacak olursak, bir işçiye hangi milliyetten olduğu sorulduğunda "ben sosyal demokratım" demesi gerekiyormuş. Lenin bu alıntıyı verdikten sonra devam ederek der ki, bunun Bolşeviklerin teşhiri olduğunu zannetmesi, bizim oportünistimizin aklının kılığını gösterir. Başka bir deyişle, Lenin diyordu ki, esasında söylemeniz gereken tam da budur, yöneliminiz tam da böyle olmalıdır. Bundan da öte, buna Bolşeviklerin bir saptırması olarak saldırıyorsanız, bu da sadece aklınızın kılığıdır, kendi kendinizi teşhir etmekten başka birşey değildir.² Elbette Lenin'in ulusların varlığını, ulusal sorunu, kendi kaderini tayin hakkını reddettiği, yadsıdığı diye birşey yoktur. Tam tersine - üzerinde ısrarla durduğu nokta, bütün bunlarla birlikte, proleterlerin enternasyonalist olduklarıdır. İdeolojik anlamda ve temel başlangıç noktaları açısından, şu veya bu ulusun temsilcileri değildirler. Buna karşılık, Connolly'nin görüşü, evet enternasyonalist olmak gerekir, ancak örneğin eğer İrlanda'lıysanız, o zaman İrlanda halkını temsil ediyorsunuz ve bu temelde, diğer tüm ezilenlerle ve diğer bütün ülkelerin işçileriyle birlikten yanasınız. Bu iki görüş, birbirine tamamen zıttır. Ve ne yazık ki, biraz da provokasyon olacak şekilde ifade edersek, Lenin'in ölümünden bu yana, uluslararası komünist hareket içerisinde artarak baskın çıkan görüş, Lenin'in değil Connolly'ninki (böyle tanımlamak isterseniz) olmuştur.³ Provokasyona devam etmek için diyebilirim ki, Mao'nun da görüşü aşağı yukarı buydu: Mao proleterya enternasyonalizmi için mücadele ettiği halde, genel olarak elbette kendisinin proleter enternasyonalist olduğu söylenmesi gerekirse de, proleterya enternasyonalizminin ne olduğu konusundaki görüşü, yazılarında ve konuşmalarında ortaya çıkan görüş şudur: biz Çin ulusunu temsil ediyoruz, ve bu temelde, bütün dünyada proleterya ve ezilen halklarla birlik yanlısıyız.

Bu, Lenin'in mücadelesini verdiği görüşten - ezilen ülkede olsun, ezen ülkede olsun, ideolojik açıdan, komünistler ulusları temsil etmezler görüşünden farklıdır.⁴ Bu sapma elbette Mao ile başlamış değildir. Tersine ben bunu başka şekilde ifade ederim. Bu Mao'nun kopuş yapmamış olduğu bir meseledir - uluslararası komünist harekette büyük çapta baskın hale gelmiş olan görüşten Mao'nun yapmamış olduğu bir kopuştur. Dünyayı Fethetmek'te, 1934'de Sovyetler Birliği'nde geçirilen bir yasadan söz etmişim; bu yasa, Sovyetler Birliği'ne ihanet etme hareketlerine karşı, ölüm cezası dahil daha sert cezalar getirir. Bu yasanın metninde, bir komünistin en yüksek görevinin anavatanını savunması olduğu belirtilir. Bence bu yasanın ne Lenin'in görüşleriyle, ne anavatan konusunda Leninizm ile, ne de enternasyonalizm vb ile ortak hiçbir tarafı yoktur. Lenin, özellikle de emperyalist ülkeler açısından tekrar tekrar ısrar eder - ki bu tarz çizginin en zararlı biçimi buralarda görülür - Lenin ısrarla üzerinde durur ki, bu ülkelerde anavatan ölü bir meseledir, çünkü ileri kapitalist ülkelerde milli mesele ve ulusal kurtuluş mücadelesi ölü bir konudur. Dünyadaki olguların "saf" ve mutlak olmadığını söylemeye dikkat etmiş, Avrupa söz konusu olduğunda bile örneğin, Batı Avrupa'da hala ulusal meselenin mevcut olduğunun bariz bir örneği olarak İrlanda meselesine değinmiştir. Ancak istisnayı değil de kaideyi, başka bir deyişle durumun esasla çelişen ikincil yönlerini değil de esas yönlerini ele alarak, Batı Avrupa'da (ve özellikle siyah halk ve diğerleri için milli meselenin hala varolduğu ABD'de) milli meselenin genelde sona ermiş bitmiş olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla, anavatan, anavatanın savunması vb meselesinin, bu ülkelerde tarihsel gündemin bir noktası olmadığına değinmiştir.

Ancak bu meselenin gündemde olduğu ülkelerde, ve sadece ulusal kurtuluş mücadelesi vermek değil bu mücadeleye önderlik etmeye çalışmanın siyasi olarak şart olduğu yerlerde dahi, yöneliş ve çıkış noktası sorunu, yöneliş ve çıkış noktasının ulusun temsilcisi olmak mı yoksa enternasyonal proletaryanın temsilcisi olmak mı olduğu meselesi hala mevcuttur. Bunu biraz daha ileriye çekecek olursak, ya da biraz geometrik açıdan ifade edecek olursak, dikeyden ziyade yatay giderseniz daha bir komünist olursunuz derim. Bununla söylemek istediğim şudur: köklerinizi ve kimliğinizi, kendi ulusunuzun içinde onlarca yüzlerce hatta binlerce yıl geriye giderek aramak yerine, bağlarınızı ve kimliğinizi çağdaş ortamda tüm dünyadaki proleterler ve ezilen kitleler içinde arasanız daha iyi olur. Bu, objektif olarak bir parçası olduğunuz ulusun somut şartlarını, tarihini, tarihsel gelişimini gözardı edin demek değildir. Ancak yöneliminizin ne olduğu açısından, özdeşleşmeniz, içinde bulunduğumuz çağın enternasyonal proletaryası ile olmalıdır, üzerinde ısrar etmeniz gereken nokta, bu çağın köklü olarak farklı bir çağ, proleter devrimin de tüm geçmiş devrimlerden köklü olarak farklı bir devrim olduğudur - ya da Marx ve Engels'e gönderme yapacak olursak, bu devrim, kendisinden öncekilerden hem maddi hem de ideolojik olarak köklü bir kopuşu temsil eder.

Bunu niçin gündeme getiriyorum? Çünkü biliyorsunuz bu büyük sorundur. Bu uluslararası komünist harekette uzun zamandır sorun olmuştur. Örneğin burada Fransa'da, açıktan "1789 Fransız devriminin ve bütün geleneğinin allah belasını versin, artık onunla bir alıp vereceğimiz yok, o geçmişte kaldı" diyecek Marksist-Leninist bir güç ortaya çıktığı zaman, bu, Fransa'daki Marksist-Leninist hareket için büyük bir ileri atılım olacaktır. Benim gözlemlerime göre, Fransa'da Marksist-Leninist olmaya çalışan her grubun boynunda asılı değirmen taşlarının en ağırlarından biri, Fransa'da büyük bir "sol" gelenek olduğunu zannetmeleridir; öyle boyunlarından taşıyıp gezerler, bazıları bir yandan bununla alay eder gibi görünse de, öbür yandan inanmayı sürdürüp bu yolda yürümeye devam eder. Büyük bir değirmen taşıdır bu. Çünkü aslında, içinde bulunduğumuz çağda, burjuva, en fazla burjuva "sol" bir gelenektir - her halükarda burjuva demokrasinin sınırları içinde kalır. Burjuva devrimler açısından Fransız devrimi gayetiyi bir devrimdi; bildiğimiz kadarıyla en bütünsel olanıydı. Bolşeviklerin Fransız devriminden bazı benzetmeler kullanmaları, hatta bazan takma isimler almaları, Jakobenlere benzetmeler yapmaları vb. tamamen tesadüf değildi. Kendi çağı için son derece tepeden tırnağa bir devrimdi. Ancak zaten bütün sorun da bu. Tam da bu sabah, Birinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'daki sosyalistlerin oportünist önderi Boris Suvarin'e karşı Lenin'in polemiğini okuyordum. Öyle iç açıcı geldi ki, özellikle de, gözlemci olarak bile olsa bir süredir burada olduğum için. Suvarin devrimci yenilgicilik tavrından dolayı Lenin'e saldırıyor, meseleyi karanlıkta bırakmak için oportünist, Kautskyvari tartışmalar ortaya atarak Fransa'nın ve Fransız devriminin tarihini, Fransa'nın demokratik hatta devrimci geleneklerinden bahsediyor - ısrarla bütün bunların katiiyen Almanya'yla karşılaştırılamayacağını vb söylüyor. Lenin de dobra dobra diyor ki, bak, bu savaşın, onsekizinci yüzyılın sonundaki Fransa ile hiçbir alakası yok, bu savaşın veren emperyalist Fransa'dır. O dönem mazide kaldı, geçti bitti. Marks'ın bir başka durumda söylemiş olduğu gibi, bırakın ölümler ölümlerini gömsünler.5

Dolayısıyla, gördüğünüz gibi, bu öyle akademik bir mesele değildir, ta bugüne kadar milliyetçilikle enternasyonalizmin birbirine karıştırılması -özellikle de ulusun en yüce geleneklerinin "komünist mirasçısı" ve onun gerçek çıkarlarının en iyi temsilcisi olma tavrı- birçok ülkede uluslararası komünist hareket ile Marksist-Leninistlerin başına bela olmaya devam ediyor. Elbette geçmişi tek yanlı olarak yadsımamız doğru olmaz, hatta tek yanlı olarak kendimizi geçmişten kesip kopartmamalıyız, ancak köklü kopuş diye bir şey söz konusudur. Bizler, önceki dönemlerin önceki devrimlerinin devam ettiricileri değiliz. Biz komünistler böyle değiliz, proleter devrimi bu değildir. ABD'de daha da bayağı (en bayağısı olmasa da en bayağılarından) ve enternasyonal üne sahip bir örneğini, Earl Browder önderliğinde ABD Komünist Partisi'nde (CPUSA) gördük; o şu sloganı yaratmıştı: "Komünizm yirminci yüzyıl Amerikanizmidir". (gülüşmeler). Buna gülmek kolaydır çünkü son derece kaba ve bayağı olduğu açıktır. Bugün bile CPUSA'nın "Jefferson Kitabevi" vb

adını taşıyan kitapçıkları vardır. Earl Browder artık yoktur ve CPUSA o zaman olduğundan da berbat bir durumdadır. Ama bunu hep yaptılar. 30'lu yılların ortalarından beri. Dimitrov raporundan beri. CPUSA'da zaten mevcut olan bu eğilimler, muazzam ölçüde kabardı ve o zamandan bu yana istisnasız hakimiyetlerini kurdular; Earl Browder iktidardayken de, Komintern'den ve CPUSA önderliğinden atıldıktan sonra da, bu çizgi hep yerinde kaldı.

Ama sadece CPUSA değil. Biri bana anlatıyordu, kendisi Birinci Dünya Savaşından sonra Fransa'ya geldiğinde, zamanın Fransız KP'sinin önderi Thorez'in, niçin Fransız ulusunun geleneklerinin, büyük devrimci geleneklerinin savunucuları oldukları, niçin hala "Vive la république" diyebilecekleri hakkında bir konuşmasına şahit olmuştu. Thorez şöyle devam etmişti: elbette bu, Britanya'lı yoldaşların "God save the queen (Tanrı kraliçeyi korusun - çn)" diyebilecekleri anlamına gelmez. Peki niye diyemeyecekler ki? Bence kazın sosu neyse bıldırcının sosu da odur. Eğer Fransız yoldaşlar "Vive la république" diyebiliyorlarsa, o zaman elbette onların Britanyalı yoldaşlarının da "God save the queen" demeye hakkı olmalıdır. Zaten o zamana kadar söylemedikleri birşey kalmış mıydı ki. (gülüşmeler). Kruşçev barışçıl geçiş beyan ettiğinde, Britanya KP'si kendisinin bu noktaya daha önce gelmiş olduğu, bundan birkaç sene öncesinden beri bu politikaya sahip olduğu hakkında övünmekten gurur duyuyordu.

Fransız KP'sine ve ulusun büyük geleneğinin bir parçası olma meselesine dönecek olursak; Paris'teki Pere Lachaise mezarlığında KP'nin satın aldığı bir bölüm vardır. Ne yazık ki bu alanın içinde, KP'nin sahiplendiği Komünar'ların Duvarı da bulunur - Komünarların Duvarı (Paris Komünü'nün son savunucularının kurşuna dizildiği duvar) etrafındaki kısmı satın aldılar. Mezarlıkla bir sürü mezarın üzerinde de iğrenç anıtlar var, örneğin, İspanya İç Savaşında Fransız ordu bölüklerinde savaşıp ölen iki askere anıt dikilmiş - mezarları yanyana ve KP bir mezartaşı yaptırmış, üzerinde şöyle yazılı: "Allaha inanan burda, inanmayan da şurda". Ama işin ilginç tarafı, hangisinin KP üyesi olduğundan emin değilsiniz. Bir tanesi KP üyesi öteki değil, biri Allaha inanıyordu, öbürü inanmıyordu, ve yanyana yatıyorlar, neden, çünkü İspanya İç Savaşında omuz omuza savaşmışlar. İspanya İç Savaşında çarpışan herkesin ateist ya da komünist olması gerektiğinden değil. Ancak KP dişini tırnağına takmış bir tavır ortaya koymaya çalışıyor, ve kendi çerçevesinde görececek olursanız, varılan sonuç: "Onlar canlarını verdiler ki Fransa yaşasın." Açıktan KP üyelerinin - hatta Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinin - mezarlarının başında da, onların nasıl büyük Fransız ulusu için, Fransa'nın şanı için öldükleri hakkında sloganlar içeren mezartaşları var. Hepsi bütünün bir parçası orada, büyük Fransız ulusunun ve cumhuriyetinin büyük geleneklerinin devam ettirilmesi - işte savunulan bu. Bunun nispeten daha kaba ve mide bulandırıcı ifadelerinden bazıları: İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'nın bağımsızlığını, barışı ve özgürlüğü muhafaza etmek için savaşan, Fransız

KP'sinin Merkez Komitesinin Siyasi Bürosunun bir üyesi - gerçekten gidip kendiniz okumanız lazım, ne kadar revizyonist olduklarını kendi gözlerinizle görebilmeniz için. Ne yazık ki bu ne Georges Marchais (Fransız KP'sinin başkanı - [konuşma yapıldığı yıllarda -çn]) ile başladı, ne de onunla sona erecek. ABD'de de aynı şekilde, bu gibi şeyler ne Earl Browder ile başladı ne de bitti, tersine 30'lu yılların ortalarına kadar uzanan istikrarlı bir sicimdi, Browder'dan kurtulduktan sonra da böyle kaldı. Her zaman "Komünizm, 20. yüzyılın Amerikanizmidir" sloganında olduğu kadar kabaca ifade edilmese de, çizgi hep buydu.

Bir keresinde hatırlıyorum, kendisini sempatizan olarak gören, ve bir anlamda da öyle olan bir gazeteci benimle mülakat yapmıştı. Belli ki CP etrafında biraz vakit geçirmişti, ve beni devamlı yağlı olduğunu sandığı laflarla beslemeye çalışıyordu, mesela, "partiniz hani şöyle Amerikan bir parti, kökü Amerika'nın toprağında olan bir parti değil mi?" Ben de hep "hayır" diyordum. Bir süre böyle devam ettik karşılıklı, sonunda açık olmaya karar vermiş olmalı ki, şöyle dedi bana: "Bakın söylemek istediğim şey, Sizin bir Amerikan olgusu olduğunuzdur. Size söyletmeye çalıştığım da bu." Ben de şöyle cevap verdim, "Farkındayım, ama benim asla söylemeyeceğim şey de bu." Yalnız hatırlatırım, bu adam aşağı yukarı sempatizandı. Eski CP'nin etrafında bulunmuştu ve söyledikleriyle bana yardımcı olduğunu sanıyordu. Söylediklerinin büyük yağlı loblar (beyzboldaki gibi) olduğu kanısındaydı, bana bu güzel pasları vererek benim iyi goller isabet ettirmeme yardımcı olacağına inanıyordu. Ancak bizim söylemek istediğimiz bu değildi. Kendi tecrübesine dayanarak bizim de böyle şeyler söylemek isteyeceğimizi zannediyordu, çünkü CP'nin etrafında biraz vakit geçirmişti, onların da söylemek istediği ve söylediği buydu. Elli senedir söyledikleri tam da budur. "Komünizm 20. yüzyıl Amerikanizmidir" dediklerinde ise ne yazık ki kendilerini tasvir etme açısından bu doğrudur. Onların komünizm olarak gösterdikleri, 20. yüzyıl Amerikanizmi, yani emperyalizmdi. Bunun bir uzantısı, savunucusu olmuşlardı. Bunun en berbat ifadeleri elbette, ulusal mesele konusundaki rolleri diğer ulusları ezmek olan emperyalist ülkelerde olacaktır.

Elbette, yurtsever olma, ulusun en iyi savunucuları olma çabalarının en iğrenç ve en zararlı biçimi bu emperyalist ülkelerde görünecektir. Ancak ulusal sorunun gündemde olduğu ülkelerde, bunun gündemde olmadığı ileri ve kapitalist ülkelerde olduğu kadar zararlı olmasa da, ideolojik tavır olarak, başlangıç noktası olarak, bu yine de hiçbir ulusun komünisti için doğru değildir. Yine de, ezilen ülkelerde, zamanla ve özellikle de devrim birinci aşamasının ötesine ilerleyip sosyalist aşamaya geçme başarısını - ulusal kurtuluş ve yeni demokratik aşamadan sosyalizm aşamasına geçme başarısını - gösterdiği takdirde, bu bakış açısı giderek devrimi daha da ilerletme gereğiyle çelişki içine düşecek, ve ona önderlik edenlerin, devrime uluslararası proletaryanın genel mücadelesiyle birlik içinde rehberlik etme - bu devrimi dünya devrimci hareketinin bir parçası olarak, ona tali olarak ilerletme-

yeteneklerini kısıtlayacaktır. Enternasyonalizm uygulamalıdır demek bir şeydir. Ancak sadece proletarya enternasyonalizmini savunma ve uygulama arzusu, bunu gerçekten yapmak için yeterli değildir. Yaklaşımın ilk ve başlangıç noktası olarak niçin dünya sahnesi açısından olması gerektiğinin hem maddi ve felsefi temelini, ve bunun ideolojik yansıması olarak da komünistlerin niçin temel tavır ve başlangıç noktası olarak ne herhangi bir ulusun ne de o ulusun işçilerinin temsilcileri değil (çünkü bu da milliyetçi sapmanın ifade çeşitlerinden biridir), enternasyonal proletaryanın temsilcileri olduklarını, materyalist ve diyalektik bakış açısından kavramak gerekir. Bu milliyetçi sapma kendisini şöyle ifade edebilir: biz Amerikan, Britanyalı, Fransız, Çinli ya da Mısırlı işçileriz, artık hangisini isterseniz - boş yerleri doldurun. Bu şekilde bir "sınıf içeriği" verilse de, yine de adı milliyetçi sapmadır.

Dünya sahnesinin tayin edici sahne olduğu, ve enternasyonal proletarya için başlangıç noktası, çıkış noktası olması gerektiğinin hem maddi hem de felsefi temelini kavramanın ne demek olduğu hakkında önemli bir noktadır bu. Bu sunuşun sonunda, bunun örgütsel dahil somut ifadeleri ve neticeleri konusunda biraz daha konuşacağım. Ancak arkasından gelecek olanların bir köşetaşı olarak bununla başlamak istiyorum. Yapmak istediğim, eski ilkeleri yoğurup karıştırıp yeniden sunmak değildir; uluslararası komünist harekette, ve özellikle de Lenin'in ölümünden sonraki dönemde, büyük ölçüde toprağa gömülmüş, saptırılmış, ya da toptan ıskartaya çıkartılmış olan Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerini yeniden canlandırmak, kurtarmak, ve hayata kazandırmak için, Lenin'in tabiriyle maalesef biraz kazı yapmak gerekecek.

Uluslararası Birleşik Cephe

Hepimizin bir parçası olduğumuzu düşündüğüm mirasın önemli bir bölümünü oluşturan, özellikle de 1960'larda modern revizyonizme karşı ortaya çıkan Marksist-Leninist hareketin genel bilgi ve genel yaklaşımının da önemli bir bölümünü oluşturan meseleye geliyoruz. Bu da birleşik cephe meselesidir. Aslında bu sorun, çeşitli biçimleriyle 1960'lardan da öncesinden, epey eskilerden bu yana, uluslararası komünist hareketin siyasi cephaneliğinin iyi kötü bir parçası olmuştur. Çeşitli açılardan yakından incelemek niyetinde olduğum önemli bir ayrışım noktası, faşizme karşı birleşik cephe ve bütünüyle Komintern Yedinci Dünya Kongresi'nin çizgisidir. Fakat bence buna tarihsel bir perspektiften yaklaşmalıyız, ve genel olarak şu birleşik cephe meselesini, özel olarak da faşizme karşı birleşik cephe çizgisinin rolünü kavramak için, bunu günümüz şartlarının ışığında incelemeliyiz.

Leninizm'in Temelleri' nde Stalin, Rusya'da Ekim Devrimi'nin zaferinin herşeyi değiştirdiğini biraz mekanik bir biçimde söyleme yönünde, aynı zamanda diyebiliriz ki Batılı proletarya ile Doğu'nun ezilen halkları arasındaki ittifak açısından Sovyetler Birliği'nin

varlığını biraz fazla büyütme yönünde hatalı eğilimler içermesine rağmen, doğru olan genel bir formül öne sürüyor. Her halükarda, bu eksikleriyle bile, Leninizm'in Temelleri'nde Stalin'in getirdiği şu temel formülasyon doğrudur: "Bundan da üçüncü sonuç çıkarılabilir: emperyalizm koşullarında savaştan kaçınılamaz ve emperyalizmin dünya cephesine karşı Avrupa'da proleter devrimle Doğu'da sömürgeci devrim arasında dünya birleşik devrim cephesi oluşturacak bir koalisyon kaçınılmazdır."7

Şimdi onun buradaki formülasyonuna dikkat etmek önemlidir, ne diyor, "emperyalizmin dünya cephesine karşı Avrupa'da proleter devrimle Doğu'da sömürgeci devrim arasında dünya birleşik devrim cephesi oluşturacak bir koalisyon kaçınılmazdır." Bu formülasyonun birkaç önemli parçası var, bir kere, sadece dünya birleşik cephesi değil, birleşik devrim cephesi. Yani bu birleşik cephe için öne sürülen içerik nedir? Amacı, içeriği nedir bu birleşik cephenin? Devrimdir, barış falan vb değil. Ve neye karşıdır? "Emperyalizmin dünya cephesine" karşıdır. Yani şu veya bu başlıca emperyalist güce değil dünya emperyalizm cephesine karşıdır. Sonra yine, milli mesele ile ilgili bölümde, Stalin şu açıklamayı yapıyor: "Gelişmiş ülkelerdeki proletarya hareketiyle sömürgeci devrimdeki kurtuluş hareketlerinin çıkarları, devrimci hareketin bu iki biçiminin, ortak düşmana karşı, emperyalizme karşı ortak bir cephede birleşmesini gerektirmektedir." 8

Stalin devamla "ezen ulusların proletaryası, 'kendi ülkesinin' emperyalizmine karşı, ezilen halkların kurtuluş hareketini doğrudan doğruya ve azimli bir kararla desteklemedikçe" bunun mümkün olamayacağını anlatıyor ve diyor ki, "Bu slogan uygulanmadan, ulusların, sosyalizmin zaferinin maddi temeli olan tek bir dünya ekonomik sistemi içinde birleşmelerini ve işbirliğini gerçekleştirmek olanaksızdır." 9

Burada işaret edilmesi gerekir ki, sosyalizmin maddi temeli olarak tek bir dünya ekonomik sisteminden söz etmek, tek başına hatalı olmamasına karşın, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin, tek bir dünya ekonomik sistemi içinde halkların gelecekteki birliğinin canlı bir prototipi olduğu düşüncesine yakından bağlıdır. Şimdi bunun illa da bir şovenizm meselesi olduğunu düşünmüyorum; bu o zamanlar aynı zamanda Lenin'in de görüşüydü, ve uluslararası komünist harekette de hakim olan görüştü - dünya devriminin zaferine ne yazık ki gerçekte olduğundan çok daha hızlı ulaşılacağını bekliyorlardı. Geçici bir durgunluk olacağı 1924'e gelindiğinde artık adamakıllı belli olmuştu, ancak belki de bunun daha kısa süreceğini zannediyorlardı. Ve diğer sosyalist cumhuriyetlerin birleşecekleri - hakimiyeti altına girecekleri değil, (tam kendi tabiriyle) serbest birlik kuracakları - gelecekteki sosyalist dünya sisteminin merkezini, maddi olarak bile, yaratmış olduklarını düşünüyorlardı. Şimdi, eğer ondan sonraki aşağı yukarı on yıl gibi bir süre içerisinde, emperyalizm cephesine birçok farklı yerde gedik açılmış olsaydı, ve esas olarak, hep yanlış kullanılan bir ifadeyi kullanacak olursak, dünyadaki güçler dengesi sosyalizmin dünyaya

hükmettiği bir duruma geçmiş olsaydı, o zaman, bu gibi bir görüş ille de hatalı olmazdı. Dolayısıyla burada altını çizmek istediğim şey, bu görüşün bazı yanlış kavramlar içermiş olduğundan ziyade, ona ta bir sonraki savaşa kadar sıkı sıkı yapışılmış olması, Kruşçev' den itibaren iktidardaki revizyonistler tarafından elbette daha da berbat biçimleriyle bu görüşün devam ettirilmesidir - Sovyetler Birliği'nin, sadece ideolojik olarak değil, ki içinde bulunulan şartlarda bu zaten yeterince berbat birşey olurdu, ama harfi harfine maddi olarak, sosyalizme doğru gelecekteki tüm gelişmelerin merkezi olduğu görüşüdür bu. Ancak bununla birlikte, Stalin'in "Leninizm'in Sorunları"nda ortaya koyduğu temel tavır - emperyalizme karşı ortak cephe, gelişmiş ülkelerdeki proleter hareketle sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin ortak düşman emperyalizme karşı ortak bir cepheye birleşmeleri - esas olarak doğru bir formüldür, emperyalizm ve proleter devrimler çağının genel amaçları ve genel güçler saflaşmasının esas olarak doğru stratejik tahlilidir.

Faşizme Karşı Birleşik Cephe Çizgisi

Şimdi, bildiğimiz gibi, bu, birleşik cephe meselesinin ne başı ne de sonudur. Ne de birleşik cephe meselesinde o zamandan beri takınılan tek yaklaşım. Bu eğilimden, uluslararası komünist hareketin esas stratejik eğilimi anlamında, ilk esaslı ayrılış, 1930'ların ortalarında, faşizme karşı birleşik cephe ile gelmiştir. Bu ise, Sovyetler Birliği'nin genel enternasyonal çizgisi ve dış politikasının bir parçasıydı, hatta aslında buna tabiydi - ki bu genel çizgi ve politika, o özgül dönemde proletaryanın mücadelesinin strateji ve taktiğidir diye uluslararası komünist harekete alenen yutturulmuştu. Dünyayı Fethetmek'te çok önemli olduğunu düşündüğüm şu noktayı vurgulamıştım: bütün bu faşizme karşı birleşik cephe stratejisi, aslında Sovyetler Birliği'nin zihninin Avrupa siyaset sahnesiyle meşgul olmasına dayanır. Başka bir deyişle, bu, Sovyeter Birliği'nin Avrupa'daki durum hakkındaki kaygularının tayin ettiği bir strateji ve yönelimdir. Aynı zamanda, yine dobraca ifade etmeye devam edecek olursak, başından itibaren Avrupa-merkezci şöven bir görüştür, ki Avrupa'daki, özellikle de Batı Avrupa'daki işçilerin ve komünistlerin burjuva-demokratik önyargılarına ve Avrupa-merkezci şövenizmine hitabeder. Çünkü kapitalizmin en gelişmiş olduğu, sömürgeci güçlerin odaklanmış olduğu, emperyalizmin en kuvvetli olduğu, ve 1930 Bunalımı sırasında dahi daha da tavizler verebildiği yer Batı Avrupa'ydı. Eğer emperyalist ülkelerdeki halk Bunalım sırasında ızdırap çektiyse, ki çekti, bir düşünün emperyalist ülkelerde yaşamayan, sömürgelerde ve emperyalizmin hakimi yeti altındaki ülkelerde yaşayan halkın durumunu. Komintern ise, anavatan savunması konusunda Leninist tavidan bariz bir sapma teşkil eden Yedinci Kongre'nin tavrını, faşizme karşı birleşik cephe çizgisini savunan münakaşalar öne sürüyordu.

Ulusal nihilizm hakkında birkaç söz ettiğimiz broşürde, "Düşmanın Bayrağını Yükselterek

Onu Yenemezsiniz” adlı broşürde bu alıntılardan bazılarını - hakikaten harikulade alıntılardır bunlar - vermiştik. Bu belgede, 30’lu yılların sonlarında Komintern’den, işçilerin bugün anavatan hakkındaki görüşlerinin Birinci Dünya Savaşı sırasındakinden farklı olduğunu ve olması gerektiği üzerine bazı alıntılar var. Esas olarak şöyle bir münakaşa yürütüyorlar: Birinci Dünya Savaşı sırasında işçilerin ulustan hiçbir çıkarı yoktu, dışardan içeri bakıyorlardı, hiçbir hakları yoktu, tamamen yoksuldular, vesaire vesaire, ve bu yüzden bütün bu durum hakkında acı bir nefret duyuyorlardı. Neredeyse Lenin’in Birinci Dünya Savaşı sırasındaki tavrının subjektif bir tavır olduğu, bunun o zamanın işçilerinin subjektif burukluk hislerine tekabül ettiği ima ediliyor - elbette Lenin’i doğrudan eleştirmiyorlar, ancak sonuç olarak ortaya çıkan, işçilerin subjektif bir burukluğu olduğu ve bunun da ulusa karşı nihilist bir tavır sahibi olmalarına yol açtığıdır. Esasında tasvir ettikleri şey, Birinci Dünya Savaşı’nda anavatan savunmasına koşmayan işçilerin tavrı ve duyguları, Marks ve Engels’in Komünist Manifesto’da proletarya hakkında söylediklerine, her kurumun arkasında bujuvazinin hile ve çıkarlarını gördüklerine tekabül ediyor.10 Bunlar emperyalist anavatanlarından hiçbir çıkarları olmayan, bu yüzden anavatanlarına karşı tavır almalarının sağlanması mümkün olan işçilerdi. Fakat Komintern devamla emperyalist ülkelerdeki işçilerin 1930’larda nasıl sendikalara sahip olduklarını, diğer bazı temel haklar kazandıklarını anlatıyor, bu yüzden de ulusun geleceğinin artık onlara da dokunduğunu, dolayısıyla da ulusu savunmanın çıkarlarına uygun olduğunu söylüyor. Bu münakaşa katıyetle şimdi benim anlattığımdan daha ince ve karmaşık bir şekilde sunulmuyor. Ve partimiz, bu mesele üzerine araştırma yaparken bu dikkate değer alıntıları keşfetmiş bulunuyor.

Dünyayı Fethetmek’te bunu soru olarak sormuştum, burada daha güçlü olarak ifade etmek istiyorum: Komintern’in o zamanlar yaptığı, işçilerin burjuvalaşmış kesimlerini, 1930 Bunalımı’nın ortasında dahi burjuva-demokratik önyargıların birçoğunu hala muhafaza eden, ülkelerinin tarihteki emperyalist sömürücü ve soyguncu pozisyonu temelinde kendilerinin daha fazla imtiyaz sahibi olma özlemi duyan kesimlerini saflarına çekme çabasıydı. Leninist tavrın ne olduğu konusunda Komintern ve Sovyetler Birliği’nin önderlerinin cehaleti temelinde değil, ya da bu ülkelerin gerçekten emperyalist olup olmadıkları konusunda bir cehalet temelinde değil, samimiyetle söyleyecek olursak, Sovyet devletinin dar milliyetçi, dar tanımlı ihtiyaçları temelinde, anavatan savunmasına koşmaları için bu işçilere yapılan bir çağrıydı. Bunun ispatı, Polonya’daki olayların kıvılcımıyla Eylül 1939’da savaşın patlak vermesinden, Sovyetler Birliği’nin saldırıya uğrayıp savaşa girmesi arasında, Komintern birdenbire emperyalist savaş konusundaki Leninist tavrı yeniden keşfetmesidir. Örneğin, Komintern önderliğinin Fransız Komünist Partisi’ne yazdığı mektuptan bazı pasajlara bakalım, ki Fransız Komünist Partisi’nin, Leninizm’den sapmalarına ve daha o zamandan varolan anavatan savunması eğilimlerine karşı mücadele etmek için bir mektuba gerçekten

de ihtiyacı vardı. Ama bu mektup, Komintern'in 1939 ile 1941 arasındaki kısa aradan hem önce hem de sonraki dönemdeki kendi tavırlarını çürütme konumundadır. Mektup şöyle diyor: "Bu savaş, kapitalist kampta yıllardır süren emperyalist rekabetin bir devamıdır." Dikkat edin, bir kapitalistle (ya da bir kampla) diğeri arasında bir ayrıştırma yapılmıyor. "En zengin üç devlet, İngiltere, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri, dünyanın başta gelen yolları ve pazarları üzerinde hakimiyetlerini beyan ediyorlar. Başlıca hammadde kaynakları ile geçirmiş bulunuyorlar. Elleri muazzam ekonomik olanaklar var. İnsanlığın yarısından fazlasını boyunduruk altında tutuyorlar.¹¹ Bu, Komintern'in sözü geçen üç devlet hakkında daha önce ve daha sonra yaptığı tanımlamaya - "barış, sevgi, ve demokrasi" - benzemiyor. Mektup bu üç devlet konusunda şöyle devam ediyor: "Bunlar, kitleleri daha kolay kandırabilmek için, işçileri ve ezilen halkı sömürlerini sahte bir demokrasi maskesi ardına saklıyorlar."

Leninist bakış açısı şudur: savaşa baktığınız zaman, sadece savaş patlak vermeden önceki gün, sene, hatta birkaç yıl içerisinde ne olduğuna değil, savaşın devamını teşkil ettiği bütün gelişmeye, bazen on yıllardır süren gelişmeye bakmanız gerekir. Burada bu tavır birdenbire yeniden keşfediliyor, ve gerçekten de bu doğrultuda eleştiriyi hak etmiş olan Fransız Komünist Partisi'ni eleştirmek için kullanılıyor. Ancak ne yazık ki, şunun da sorulması gerekiyor: bu eleştiri ilkeler temelinde mi yapılmıştır, yoksa (ki benim görüşüm budur) olayların gösterdiği belirli gelişmeye ve Sovyetler Birliği'nin kendi ulusal çıkarlarını güttüğü bir noktadaki özgül taktiklere uygun olduğu için mi. Bu kısa aradan hem önce hem de sonra neler söylendiğini ve neler yapıldığını inceleyecek olursanız, ikinci seçeneğin doğru olduğu inkar edilemez biçimde ortaya çıkar. Bu da bizi, faşizme karşı birleşik cephenin büyük çapta Avrupa merkezci şövenizm savunmasını temel aldığı noktasına geri götürür. Dediğim gibi, Komintern'in Fransız Komünist Partisi'ni eleştiren mektubu Komintern'in kendisinin, yani Komintern'in faşizme karşı birleşik cephe çizgisinin eleştirisidir. Bakın mektup İngiltere, Fransa ve ABD hakkında ne diyor: Bunlar faşist devletler değil, demokratik, savaşmayan devletlerdir - tıpkı savaş patlak vermeden önce ve daha sonra Sovyetler Birliği savaşa girdiği dönemde bir kez daha tanımlandıkları gibi. "Başlıca hammadde kaynaklarını ele geçirdiler" vb; onlar - İngiltere, Fransa ve ABD - "insanlığın yarısından fazlasını boyunduruk altında tutuyorlar." Ve bunu yapabilmek için, sahte kıyafet ve maske olarak da demokrasiyi kullanıyorlar.

Bütün bunlar elbette tamamen doğrudur (ve bugün de doğrudur). Ve daha önce Dünyayı Fethetmek'te de işaret etmiş olduğum gibi, o zamanlar örneğin Hindistan'a gitmiş olsaydınız ve maruz kaldıkları zulümün ve kaynağının bir dirhem farkında olan insanlarla konuşup, eğer Japonya hakimiyeti ele geçirse durumlarının ne kadar daha korkunç olacağı hakkında bir münakaşa yürütseydiniz, bunu onlara kolay kolay yutturamazdınız. Ya da Afrika'nın

Britanyalılar veya Fransızlar'ın sömürsü altındaki bazı yerlerine gidip şöyle iddialarda bulunsaydınız: "Eğer Almanya, şu Alman kültürünü bile bozan ve kirleten faşistler", (Komintern'in iddialarından biri de budur: bu faşistler gerçek Almanca dilini, hani Schiller ve Goethe'nin yüksek Almancasını bile konuşmuyorlar, komünist tahlil diye bu gibi şeyler ortaya atılıyordu) "işte Britanya ve Fransa yerine, Almanca'yı bile doğru dürüst konuşamayan bu Alman faşistleri buraya gelseler, herşeyin ne kadar daha korkunç olacağını görebiliyorsunuz elbette" - "demokratik" sömürgeci baskıya mağdur olanlara böyle şeyler söyleseydiniz, o zaman, Lenin'in bir keresinde söylediği gibi, kamuya açık yerlerde gülme yasağı olmasını ümit etmekten başka çareniz kalmazdı, çünkü aksi takdirde bu lafları dinleyenlerin kahkaha seli altında boğulur giderdiniz. Britanya emperyalizminin tarihini bile bile, Hindistan'daki insanları Japon emperyalizminin onlar için nasıl da çok daha korkunç olacağı konusunda ikna etmeye çabalamayı tahayyül edebiliyor musunuz? Ya da Çin'de. Evet Çin'de, Japon emperyalizmine karşı savaşmak için güçleri saflaştırmak doğrudur. Fakat bu, oradaki özgül durumdan ötürü böyleydi, Japon emperyalizmi, Çin halkı için Britanya ya da Fransa emperyalizminin olacağından çok daha berbat, tamamen farklı bir emperyalizm olduğu için değil. Bunun, güçlerin saflaşması ve emperyalistler arasındaki ilişkilerle, ayrıca insiyatif ve bağımsızlık komünist öncünün elinde olduğu müddetçe, ki öyleydi, devrimci mücadeleyi ilerletmek için bazı çelişkilerden yararlanma imkanlarıyla çok daha fazla ilişkisi vardı. Ancak, Japonlar ya da Almanlar ya da İtalyanlar hakimiyeti ele geçirseler, Çin'de, Hindistan'da, Burma'da, Mısır'da, Kuzey Afrika'da durumun çok daha berbat olacağı seviyesinde münakaşa yürütmek gülünç olur.

İşin doğrusu şudur ki, bu münakaşalar, oralardaki halka değil, Avrupa'daki işçilerin burjuvalaşmış kesimlerine ve kendilerini siyasi (ve ideolojik) olarak bu işçilere göre ayarlamaları için teşvik edilen, onlara bu yönde önderlik edilen komünistlere yönelikti. Bundan da öte, Stalin'in 1936 Sovyet anayasası¹² hakkındaki konuşmasına bakacak olursak, görebiliriz ki, Sovyetler Birliği demokrasi yanlısı olduğu için, ve dünyadaki tehlike de, şayet faşist barbarlık kazanacak olursa demokrasinin elden gideceği ve medeniyetin onyıllar hatta asırlar öncesine geri püskürtüleceği tehlikesi olduğu için, bu belirli emperyalist ülkelerde, geniş demokrat kesimler, yani küçük burjuva hatta burjuva kesimler, Sovyetler Birliği'yle birleşmeye çağrılıyordu. Aslında bütün bu kavramın hatalı olduğunu ispat eden bazı araştırmalar vardır. Britanya'lı "revizyonist" bir araştırmacı (Markist-Leninist anlamda değil de tarihin standart kavrayışlarını revize edenlerden olduğu anlamında revizyonist), bir bakıma oldukça küstah bir beyanatta bulunarak (Britanyalı emperyalistler bu konuda ustadırlar) demiştir ki, siyasi ve diplomatik açıdan Hitler'deki tek hata Alman olmasıdır. Başka bir deyişle, bu araştırmacının söylediğinin esasına varabilmek için bir yorumlamasını yapacak olursak, Hitler, belirli bir zamanda, özellikle de Birinci Dünya Savaşı'ndan çıkıp İkinci Dünya Savaşı'na kadar olan dönem içerisindeki özgül durumu çerçevesinde, Alman

emperyalizminin ihtiyaçlarını ve çıkarlarını temsil eden, bunlara göre hareket eden emperyalist bir devlet adamıydı. Amerika Çöküşte'de yapılan tahlil ortaya çıkartıyor ki, Hitler'in ve etrafındakilerin İkinci Dünya Savaşı'nın ardından elde etmeye çalıştıkları şey, sınıfsız ve gayrı-materyalist anlamda bütün dünyayı ele geçirmek değildi¹³ (Hitler'in yerküreyi eline alıp dans ederek 'bu benim güzel dünyam' dediği Charlie Chaplin filmlerini bir kenara bırakalım). Hitler, Birinci Dünya Savaşın- da Almanya'nın başarmaya çalıştığı, ve yenilmeden önce de başarmaya oldukça yaklaşmış olduğu şeyi gerçekleştirmeye uğraşıyordu.

Birinci Dünya Savaşı'nın ortasında - birdenbire vites değiştirip "ilhaksız barış" savunmasına geçen - Kautsky'ye karşı, Lenin polemik yürütürken, Kautsky'nin bunu söylemesinin çok kolay olduğuna, çünkü Almanya'nın bu savaşta o zamana kadar herkesin beklediğinden daha iyi durumda bulunduğuna işaret etmekte gecikmedi. Almanya bir takım sömürgeler ele geçirmiş ve düşmanlarının topraklarının önemli bir bölümünü işgal etmişti. Alman emperyalistleri (Lenin bu noktada çok açıldı) diğer emperyalistlere dönüp, şu veya bu sömürge karşılığında Fransa ve Belçika'nın bazı parçalarını geri verebileceklerini söylüyorlardı. Ve esasında Birinci Dünya Savaşı'nda ve hatta İkinci Dünya Savaşı'nda amaçları, Avrupa'nın geri kalan kısmını sömürgeleştirip diğer Avrupa ülkelerini barbarlık içinde Almanya'nın vesayeti altında tutmak filan değildi.

Elbette Almanya muzaffer olsaydı, bu ülkeleri Alman emperyalizmi şartlarına göre yeniden örgütler, Alman emperyalizmini dünyanın en tepesinde mevkilendirirdi. Emperyalistler savaş kazanınca hep böyle olur. Savaşı kazanıp sonra da herşeyi savaştan önceki haline döndürmeleri, ya da eşitlik temelinde yeniden organize etmeleri söz konusu değildir. Elbette muzaffer olanlar ganimetin çoğunu cep eder. Oyunun kuralları böyledir. Yine de stratejik amaçları (ne Birinci ne de İkinci Dünya Savaşında) Avrupa'daki bu bölgeleri sömürgeleştirip Alman uydu haline getirmek, halkları da kölelik ve barbarlığa indirgemek değildi. Amaçları, Birinci Dünya Savaşı'nda Afrika'da ve Ortadoğu'da ele geçirmelerine ramak kalan, fakat yoksun bırakıldıkları sömürgeleri geri kazanmak, Balkanlarda ve Doğu Avrupa'nın bazı bölgelerinde ise nüfuz alanları ele geçirmektir, her ne kadar bunun başarılması, Avrupa sahnesinde tayin edici bir askeri zafer elde etmeden - büyük çapta Avrupa'da odaklaşan emperyalistler arasında iktidarın yeniden paylaşılması gerçekleşmeden - mümkün olmasa da. Amaçları buydu, ve Hitler de, Alman emperyalizminin uç pozisyonda olduğu bir ortamda, Alman emperyalistlerinin çıkarlarının uç ifadesiydi. Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Lenin, Almanya'nın çaresiz bir konumda olduğuna işaret eder. Tarihe şöyle bir göz gezdirmek dahi bunu hemen gösterir. Burada ironik bir durum söz konusudur, çünkü belli bir noktadan sonra, bence hatalı olarak, Lenin bile (ondan sonra gelen önderler ise haydi haydi) Alman komünistlerini, Birinci Dünya Savaşı'nın neticesindeki Versay Antlaşması'nın Almanya'ya

empoze ettiği şartlara karşı sürdürülen mücadeleye katmaya çalıştı. Eğer biraz edepsiz ve sınırlendirici olmak istenirse, şu da söylenebilir ki, komünistler, Versay Antlaşmasına karşı mücadele çağrısında bulunup durdular ve sonunda da başardılar: 1933'te Almanya Versay Antlaşması'nı yırtıp attı, ondan sonra olanları da gördük.

Bu ise, böyle bir yaklaşımın sınırlılığını ve eksikliğini gösteriyor. Elbette komünistler başarısızdılar; aslında işin ironik tarafı, bu yaklaşımı uygulama çabası gösterdikleri müddetçe (ve ne yazık ki bu yollu bazı çabaları oldu) komünistler, burjuvazi ile, ve bilhassa, Naziler de dahil, aşırı, açıktan gerici partilerle rekabet etmeyi başaramadılar, emperyalist Alman ulusunun çiğnenmiş ulusal bayrağını kurtarmada onlarla rekabet edemediler. Bu bayrak haklı olarak burjuvaziye gitti, bu Almanya şartlarında burjuvazi en açık karşı-devrimci temsilcilerini ortaya sürdü, açıktan gerici bir diktatörlük tesis etti, ve aşırı önlemler aldı, çünkü buna zarureti had safhadaydı. Bunun karşısında, faşizme karşı birleşik cephe çizgisinin benimsenmesi ve uygulanmasıyla, materyalist tahlil ve materyalist diyalektikten vazgeçildi. Bu çizgi Britanya, Fransa ve ABD gibi ülkelerdeki insanlara satıldı - ki bu ülkeler gerçekten de insanlığın yarısından fazlasını boyunduruk altında tutuyor, ve ekonomik bunalım içindeyken bile (bunalımdan önce daha da fazla ve bunalım sırasında da bir dereceye kadar) bu yaptıkları yağmadan bazı kırıntıları, bu emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfının bazı kesimlerine ve orta kesimlere dağıtmaya devam ediyordu. Bu kesimlere, hele tüm dünya proletaryasına ve dünyadaki halk kitlelerine kıyasla, nispeten imtiyazlı bir konum sağlandı. Ve faşizme karşı birleşik cephe çağrısı da, bu burjuvalaşmış işçilere, Komintern'in alenen ifade ettiği gibi, artık anavatan'dan çıkarılacak olanlara, ve orta hatta bazı burjuva kesimlere yapıldı, bunlara göre ayarlandı. Açıkçası, bu çağrının, "hali vakti yerinde olan" emperyalist ülkelerdeki insanları, burjuvazinin bazı kesimleri de dahil, bu konumlarını korumak ve "hali vakti yerinde olmayan" emperyalist ülkelerin bunu ellerinden almasına mani olmak için mücadele etme etrafında harekete geçirmeyi amaçlayan Avrupa-merkezci sosyal-şöven bir çağrı oldu şunu işte bu yüzden söylüyorum. Sovyetler'in politikasının ve faşizme karşı birleşik cephenin özü budur - bence Sovyetler'in enternasyonal çizgisi ve dış politikasının uzantısı olarak görülmelidir; özü bundan ibarettir.

Şimdi bir sürü münakaşa öne sürüldü, bunlardan birincisi faşist devletlerin öne çıkartılmasının neden doğru olduğu üzerineydi. Ancak ilginç ve ironiktir ki, Sovyetler Birliği'nin bakış açısından bile, bu stratejiyi haklı çıkartmak için ortaya sürülen münakaşalara delikler açan bazı bariz tutarsızlıklar söz konusudur. Örneğin, son derece çarpıcı ve dikkat çekicidir ki, birçok devrimci, bir sürü meselede son derece doğru olabiliyor, ancak bu İkinci Dünya Savaşı ve faşizm meselesine gelince sıradan liberaller gibi konuşmaya başlıyorlar. Bu da üstyapının ve bilincin ne güçlü bir rolü olduğunu gösteriyor: hepimiz bu meseleyi materyalist olmayan bir biçimde, metafizik bir biçimde ve idealist bir

yaklaşım ile düşünmek üzere eğitildik, komünist hareket tarafından dahil - ve artık bundan köklü bir kopuş yapmak şarttır. Birdenbire, mesele emperyalizm meselesi olmaktan çıktı - bu savaş ve ona hazırlanış Komintern'in bir ara tanımlanmış olduğu gibi her iki tarafın yağmacılık siyasetinin devamı değildi - bunun yerine, bir takım akli dengesini yitirmiş ve kötü adamların, herkesin demokratik haklarını elinden alma, dünyayı fethedip köleleştirme arzusu oluverdi, sanki ezilen halklar ve uluslar baştan özgürlükçü gibi. İnsanlar bu bakış açısıyla eğitildiler, ve bundan kurtulmak çok zordur. Çizgi şöyle: dünyayı fethetme niyetinde olan faşist devletler vardı ve bunların kendilerine mahsus özlerinin kaçınılmaz parçası, sosyalizmin vatanı olarak Sovyetler Birliği'ne olan müzmin nefretleriydi (sanki bu tüm emperyalizm için geçerli değilmiş gibi), bu öyle köklü bir nefretti ki, ortadan kalkmasını sağlamak zorundaydılar. Ancak bu açıdan bakacak olursanız bile, Japon emperyalizminin İkinci Dünya Savaşı'nın çoğu boyunca, Sovyetler Birliği sonunda Japonya'ya savaş ilan edinceye kadar, Sovyetler Birliği'yle savaşta olmadığını nasıl izah edeceksiniz?

Eğer Sovyetler Birliği'ni her ne pahasına olursa olsun ortadan kaldırma zorunluluğu bu faşistlerin doğuştan özelliği ise, Japon emperyalizmi, Sovyetler Birliği ile en baştaki birkaç çatışma hariç nasıl oldu da anlaştı, ve savaşın büyük bölümünde Sovyetler Birliği'yle savaşta değildi? Aslında bunu izah etmek kolaydır, ancak izahı, Japon emperyalizminin özgül çıkarları ve ihtiyaçları temelinde yapılır, öyle sınıfsız ve materyalist olmayan bir faşizm teorisi ile değil. Hepsi aynı blokta olan İtalya/Almanya, İtalya/Japonya, Japonya/Almanya arasındaki farklılaşmalar, aynı zamanda diğer blok içindeki farklılaşmalar, bunların hepsi, Lenin'in emperyalizm tahlili bakış açısından, materyalist diyalektik açısından kavranılabilir. Anti-faşist birleşik cephenin yaklaşımıyla ise izah edilemez. Bunun daha yakın geçmişten bir örneğini verecek olursak, geçenlerde Türkiye Komünist Partisi Marksist-Leninist'ten ayrılıp, Almanya ve Avusturya'daki dogmato-revizyonist cinsten garip bir oportünistler türüne katılan bir grubun çıkarttığı broşürü okuyordum. Bunlar, Çinli revizyonistlerin "üç dünya teorisine" şiddetle karşı çıkıyorlar, emperyalistler arasında, sadece dünyada oynadıkları rol açısından bile herhangi bir fark olduğu yönlü en ufak bir düşünceye de son derece karşılar. Başka bir deyişle, şöyle bir münakaşa yürütmeye hazırlar ki, savaşı başlatan güç, aynı kolaylıkla, Alman emperyalizmi de olabilir, ABD ya da Sovyet emperyalizmi de olabilir, emperyalist devletlerden herhangi biri herkesi biraraya getirip savaşı başlatabilir. Bu çok "sol" görünebilir, ancak değildir. Fakat aynı zamanda, bu anti-faşist birleşik cephe siyasetinin, ve Stalin önderliğinde yapıldığı gibi bazı devletlere karşı diğer bir takım devletlerle saf tutmanın niçin doğru olduğunun sebeplerini değerlendiriyorlar, çünkü Stalin'i tepeden tırnağa savunuyorlar. Mao ile Stalin nerede fikir ayrılığına düşerlerse, Mao'nun hatalı olduğu, Mao ne zaman Stalin'i eleştirdiyse, o zaman yanlış olanın Stalin değil Mao olduğu görüşündeler. Şimdi İkinci Dünya Savaşı'nda Stalin'in "demokratik" emperyalizmle birleşik cephesi olgusunu da izah etmeleri lazım. Yetmişli yılların başlarında Mao'nun anti-

Sovyet birleşik cephe inşa etme çabalarından dolayı Mao'ya saldırıyorlar - peki o zaman Stalin'in İkinci Dünya Savaşı sırasında yaptığına ne demeli? Bakın bu bambaşka birşey oluyor, ve bunun neden doğru olduğun hakkında zamanında ortaya sürülen sebeplerin tekrar istifrağ edilmesini teşkil eden bir dizi sebep sunuyorlar. Bunlardan bir tanesi, anti-faşist birleşik cepheye önderlik etme kapasitesine sahip güçlü bir sosyalist ülkenin, Sovyetler Birliği'nin var olduğudur.

Bu konuda bir iki şey söylemesi gerekiyor. Önce, bu iddiada bahsedilen önderlik meselesi, içeriksiz ve sınıfsız bir kavramdır. Yani ne anlama geliyor "buna önderlik" demek? Bu sorunun sorulması şart. Bir kere, bu siyasetin doğru olup olmadığını, birilerinin buna önderlik etmesi gerekip gerekmediğini söylemek zorundasın ki ondan sonra buna önderlik etme kapasitesine sahip birilerinin olup olmadığı meselesine gelesin. Dolayısıyla bu önderlik münakaşası bir düzeyde totolojik bir münakaşadır ve sırf bu yüzden bertaraf edilebilir. Ancak diğer mesele - esas iddia edilen nokta - bu önderlik sayesinde, ittifak kurmak istenen ve kurulan emperyalistlerin, bu ittifak süresi boyunca, en azından esas olarak karşı-devrimci olmayan emperyalist-olmayan bir biçimde hareket etmelerine sebep olacak, ve o dönemde Sovyetler Birliği'nin temsil ettiği, bir gücün var olup olmadığı meselesidir. Başka bir deyişle, onların niteliğini tamamiyle değiştiremeyecek dahi olsa, bu güç en azından o belirli dönem sırasında, esas olarak emperyalist siyaset ve ekonominin bir uzantısı olarak değil de, biraz ilerici ve emperyalizmin ileride toptan yenilgisine katkıda bulunacak bir şekilde hareket etmelerini sağlayabilir miydi? Yürütülmesi gereken esaz münakaşa budur. Güçler arasındaki somut ilişki, somut gerçekler, İkinci Dünya Savaşı'na giden ve savaşı da içine alan bütün dönemin gidişatı ve sonucu incelenecek olursa, bunun gerçekleştiğini iddia edebileceğinizi sanmıyorum. Bütün bu dönem boyunca, bu "demokratik" emperyalistlerin yaptıklarının esas yönünün (herşeyin üzerine çıkan yönünün), emperyalist çıkarların, emperyalist yollarla, savaştan önce yaptıklarının bir devamı olarak güdülmesi olduğu, bence son derece berraktır ve değerlendirme bu olmalıdır. Sovyetler Birliği'nin bunlarla ittifak aradığı ve ittifaka girdiği tüm dönem boyunca olan budur.¹⁴ İkinci Dünya Savaşı'nda "demokratik" emperyalist devletlerle inşa edilen topyekün ittifakı haklı çıkarmak için, bir müddet için bu emperyalistlerin niteliklerini değiştirmeden hareketlerini değiştirmenin mümkün olduğunu göstermeniz gerekir. Ancak olan bu değildi, ve bunun mümkün olduğu da doğru değildi. Bu emperyalistlerin hareketlerinin bile temel karakterini değiştirmenin - yani, objektif içerik ve objektif etki temelinde bakılınca esas olarak ilerici sayılabilecek hareketlere dönüştürmenin - yolu yoktu.

Bunun mümkün olduğunu (ve meydana geldiğini) iddia etmenin tek yolu, en sık totolojiyi beyan etmektir - Sovyetler Birliği'yle onun esas düşmanına karşı ittifak içinde oldukları için, bu emperyalistlerin hareketlerinin ilerici olduğunu söylemektir, ki bu sadece totoloji olmakla

kalmaz, aynı zamanda bu dönemdeki bütün Sovyet siyasetinin yaptığı aynı temel hataya dayanır: dünya devriminin çıkarlarını Sovyetler Birliği'nin savunmasına tabi kılmak. Bir başka münakaşa tarzı ise, o sıralarda savaş kışkırtıcılığını sadece faşist devletlerin yaptığı, diğer devletlerin ise saldırgan olmayan bir tavır takındıklarını iddia etmektir. Bu iddianın daha "sol" biçimine göre, Münih antlaşmasında vb de temsil edilen, şu faşist olmayan emperyalistler, Sovyetler Birliği'ne karşı çıkmaları için faşist devletlere baskı yapmıştır, ama yine de savaşın sorumlusu faşist İtilaf devletleridir. Dolayısıyla, örneğin ortak güvenlik anlaşmaları yapmak, diğer emperyalistlerle bir şekilde birleşmek doğru olmuştur, çünkü onlar da, kendi çıkarları ve sebepleri açısından savaş istemiyorlardı. Bu da Marksizm-Leninizm açısından geçerli değildir. Ve bence bu iddia daha önce eleştirdiğim Avrupa-merkezci bakış açısıyla da birleşir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Lenin'in ısrarla karşı çıktığı noktalardan birisi, bütün bu meseleye, Avrupa'lıları kayda değer bir biçimde etkileyen, yıkım ve ölüm olmazsa savaş savaş değildir diyen Avrupa şövenizmiyle yaklaşma meselesiydi. Bir makale arıyorum, ama bulamadığıma göre kısaca özetliyeyim: Lenin der ki, biz Avrupa'lılar sömürgeci savaşların da savaş olduğunu unutmaktan pek hoşlanırsınız. Devamla, eğer hiçbir Avrupa'lı ölmemişse o zaman bunun bir savaş sayılmayacağı, Avrupalıların canı acırsa ya da ölürlerse o zaman savaştan söz edilebileceği görüş açısını eleştirir.¹⁵ (Ne yazık ki bu görüş günümüzde de tamamen geçerlidir.) Bunun ise, imtiyazlı konumunu muhafaza etmeye çalışan ve biz Avrupa'lılar dışında kaldığımız müddetçe endişe edilecek birşey yoktur diyen, Avrupa şöveni, emperyalizm-yanlısı görüş açısının bir parçası olduğunu kavramak zor değildir.¹⁶

Lenin'in buna karşı polemiği, "ilk kurşunu kim sıktı" mantığına karşı sürdürdüğü münakaşasının bir parçasıdır. Lenin bunu mevzu dışı bir aptallık olarak teşhir eder; bu savaşa (Birinci Dünya Savaşı'na) yol açan tüm tarihe bakılması gerektiğini, bunun da, sömürgelerin tüm emperyalistler tarafından ele geçirilip yağmalanması olduğunu vurgular. Bu savaş, esas ve temel olarak bu yüzden verilmektedir. Bu emperyalistlerden hangisinin savaşı kışkırttığı veya başlattığı meselesi mevzu dışıdır. Hakikaten de bir noktada zannederseniz (bir türlü bulamadığım bir makalede) Lenin savaşı Almanların başlattığını bile söyler, ancak hemen arkasından derin bir soruyla devam eder: "Ne farkeder?" Tavrı budur: kimin "başlattığı" kimin umurunda - bunun bu savaşın özüyle en ufak bir ilişkisi yoktur. Almanya başlattı demek isterseniz, umurunda değil. Tersine de iddia edilebilir. Fakat önemli olan, bu savaşın, belirli bir siyaset ve ekonominin, onlarca yıldır süren emperyalist siyaset ve emperyalist ekonominin, özel olarak da sömürgelerin ele geçirilmesi ve yağmalanmasının, bunun için sürdürülen rekabetin bir devamı olduğudur.

Tıpkı İkinci Dünya Savaşı gibi, Birinci Dünya Savaşı da Avrupa'da odaklanmış olduğu halde, her iki savaş da sömürgeler için verilmiştir. Bunun bugünkü dünya durumuna ve yeni bir

dünya savaşına doğru gelişmelere ilişkin önemli bir noktaya ilgisi vardır: bizim parti dahil çoğumuz, şimdi ufukta olan dünya savaşıyla ilgili olarak, Avrupa'nın çatışmanın odak noktası olduğu, ödülün Avrupa olduğu vb gibi noktalarda, Çin partisi tarafından yıllarca yanlış yola sevk edildik. Bu formülasyon, ne yazık ki Çin'in hatta sosyalist olduğu zaman dahi sahip olduğu bazı amaçların uzantısı olan bir çarpıtmadır. Açıkçası, hatta yine biraz provokasyon yapacak olursak, Sovyetler Çin'e saldıracağına - ya da en azından bunu geciktirmek için - Çin'lilerin, emperyalistleri Avrupa'da yüzyüze gelmeye zorlamak gibi bir arzuları vardı bence. Bu meseleyi kendi başına ve bu şartlarla ele alırsak, sonra da enternasyonal proletaryanın bakış açısından ele alırsak, iki emperyalist blok doğrudan birbirlerine saldırsaydı, bu sayede Çin de kendisine olacak saldırıyı engellese ya da geciktirseydi, işler daha kötü olurdu diye bir iddiada bulunamayız. Ancak, emperyalistlerin şu şekilde değil de bu şekilde, şu toprakta değil de bu toprakta savaşmaları için, şuna değil de buna saldırmaları için manevralara girmek, son derece tehlikeli bir araziye, son derece tehlikeli bir diyalektiğe götürür. Aslında burada üzerinde durmak istediğim esas nokta, ne Birinci Dünya Savaşı'nda, ne İkinci Dünya Savaşı'nda, ne de ufuktaki yeni dünya savaşında, Avrupa, bir odak noktası, bir ödül değildir. Avrupa, bundan önceki iki dünya savaşında, muharebelerin esas sahnesi olmuştur, kaldı ki İkinci Dünya Savaşı'nda bu sahne çok genişletilmiştir, ve Pasifik dahil birçok savaş sahnesi olmuştur. Yine de bir anlamda ve en kesin edici muharebeler açısından savaş Avrupa'da yoğunlaşmıştır. Fakat Avrupa-merkezci bir bakış açısından bakmazsanız daha açık bir biçimde göreceksinizdir ki, Pasifik'te ve Asya'daki çarpışmalar, ve elbette Çin Devrimi, İkinci Dünya Savaşı'nın genel arazisinin büyük bir parçasını teşkil etmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na dönecek olursak, açıktır ki, esas muharebe, ve mücadelenin, doğrudan askeri karşılaşmanın odak noktası Avrupa olmuştur. Ancak Lenin'in dikkat çektiği nokta (ve burada benim üzerinde durduğum nokta), tam da şudur ki, bu böyle olduğu halde bile, konu yine de Avrupa'nın geleceği değil, sömürgeler için muharebeydi.

O zaman soru şudur, bu Leninist münakaşa İkinci Dünya Savaşı'nda da geçerli değil miydi? Yani (yine Komintern'in kendisinin de bir noktada söylemiş olduğu gibi) savaş, on yıllardır süregelen emperyalist yağma ve rekabetin bir devamı değil miydi? Daha önce alıntı verdiğim Komintern mektubu şöyle söylüyor: "Bu savaş, kapitalist kampta yıllarca süren emperyalist rekabetin devamıdır." Tamamen doğru. Tıpkı Birinci Dünya Savaşı gibi. Şurası doğrudur, İkinci Dünya Savaşı, Birinci Dünya Savaşı'ndan çok daha geniş çapta diğer ilerici ve devrimci güçleri de içine almıştır (Lenin, Birinci Dünya Savaşı hakkında, bir parça abartılı da olsa doğru olarak demiştir ki, tek ulusal öge, Sırbistan/Avusturya muharebesidir). Birinci Dünya Savaşı'nda ulusal öge, son derece kısıtlı ve kesinlikle ikincil bir ögeydi. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nda dahi ikincil kaldı. Japonya'ya karşı ilerlemeler kaydeden Çin devrimi ve (proletarya önderliğinde olsun olmasın) verilen diğer gerçek ulusal kurtuluş mücadeleleri,

artı haklı bir savaş olan (rehberlik eden çizgi Marksizm-Leninizm açısından doğru bir çizgi olmasa da savaş haklı bir savaştı) Sovyetler Birliği'nin kendisini savunma muharebesi - bütün bunlarla birlikte, bilançoya bakacak olursanız, ve esas öğenin nesnenin özünü tayin ettiği kanununu uygulayacak olursanız, İkinci Dünya Savaşı'nın gidişatının ve sonucunun esas ögesinin ya da özünün, ilerici öge olmadığını görürsünüz. Savaşı ortaya çıkartanın kesinlikle bu olmadığı barizdir. Başka bir deyişle, esas olarak bu savaş, ulusal kurtuluş hareketlerinin bir devamı, ya da Sovyetler Birliği'nin kendisini savunma çabalarının bir devamı değildi (veya bununla ulusal kurtuluş mücadelelerinin, devrimci iç savaşların vb bir birleşimi değildi). Savaş, esas ögesi ve özü itibariyle, (Komintern'in de bir ara söylemiş olduğu gibi) kapitalist kamp içerisindeki emperyalist rekabetin bir devamıydı.

Lenin'in Birinci Dünya Savaşı'yla ilişkili olarak ısrarla üzerinde durduğu noktanın - sadece son birkaç senenin olaylarına bakılamıyacağı noktasının - uygulanması gerekiyor. Sadece Hitler iktidara getirilmesinin ardından Almanya'nın savaşa hazır hale gelmesinden sonra olanlara, ya da Japonya'nın Çin'i, İtalya'nın Abissinya'yı (Etyopya'yı) işgal etmesine bakılamaz - yalnızca bu olaylara bakmamalı, ancak örneğin Britanya'nın sömürgelerde ne yaptığına bakmalısınız. Bu dönemde ABD Latin Amerika'da ne yapıyordu? Sömürge ülkelerde "yerlileri" kurşunlamaktan vaz mı geçmişlerdi? Dünyanın geniş alanlarında hakimiyetleri altında yaşayan halka zulmetmeyi terk mi etmişlerdi?

1930'lu yıllarda örneğin kollarını kavuşturup oturuyorlar, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde halk üzerinde silahlı baskı sürdürüyorlar mıydı? Sömürgeleşen nüfus alanlarını genişlemeye çalışıyorlar mıydı? Eğer bütün bunları ispat ederseniz, o zaman belki onların Leninist açıdan "savaş başlatıcıları olmadığını" söyleyebilirsiniz. Ancak eğer edemezseniz, ki etmeniz mümkün değildir - şövenizm gözlerinizi kör

etmediyse, bu emperyalist güçlerin bu siyasetlerini tüm 20'li ve 30'lu yıllar boyunca sürdürmediğini iddia edemezsiniz - o zaman, savaş patlak verdiğinde bütün bunların bir devamı olduğunu teslim etmeniz gerekir. Dolayısıyla, İkinci Dünya Savaşı'nın sorumlusunun sadece bir taraf (faşist İtilaf kuvvetleri) olduğu münakaşasının, bilimsel, Marksist-Leninist bakış açısından geçerliliği yoktur. Başka bir deyişle doğru değildir.

Biraz önce bir parça değinilen bir başka münakaşa daha var - bir başka açıdan önceki münakaşayla ilişkili - ki şöyle: Birinci Dünya Savaşı'nın aksine, İkinci Dünya Savaşı'nda bilhassa Almanya tarafından Avrupa'nın kendi içindeki bazı devletleri tahakküm altına alma yönlü bir çaba söz konusuydu, dolayısıyla Avrupa'da ulusal savunma haklı birşeydi, bu da yaklaşan ve patlak veren dünya savaşını Birinci Dünya Savaşı'ndan farklı kıldı. Zaten söylenmiş olanları özetleyecek olursak, İkinci Dünya Savaşı'nda Alman emperyalizminin amaçları (hatta hepsi olmasa da çoğu taktikleri) Birinci Dünya Savaşı'ndakilere çok

benziyordu. Aynı şekilde, Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın Belçika'ya girdiği ve Fransa'nın bazı bölgelerini işgal ettiği doğrudur. Doğrusu, sadece kendi topraklarında savaşılan ve yabancı topraklarda bir muharebe kazanıldığında işgal etmenin reddedildiği özellikle emperyalistler arası bir savaş tasavvur etmek gerçekten de zordur. Savaşıldığı zaman, kazanmak üzere savaşılar, özellikle emperyalistlerin safında, onların çıkarları ve siyasetleriyle savaşıyorsa, elbette diğer ülkelerin üzerinden geçilecektir. Lenin'in Birinci Dünya Savaşı'yla ilgili olarak yürüttüğü münakaşa, İkinci Dünya Savaşı için de kesinlikle geçerlidir. Zamanın sosyal-şövenlerinin tersine, Lenin diyordu ki, Paris ya da Saint Petersburg "düşman" ordular tarafından, yani her iki durumda da Almanya tarafından işgal edilecek olsa, bu savaşın niteliğini değiştirir mi? Katıyen.17 Lenin'in bahsettiği Alman ordularının

Fransız ya da Rus topraklarının bir santimetre içine girerek istila durumuna gelmeleri değildi; kastettiği ciddi bir istila ve ciddi bir işgaldi, ve her halükarda istilaların aşağı yukarı her savaşta kaçınılmaz olduğuna işaret ediyordu. Benim de söylediğim esas olarak budur: bu, savaşın niteliğini değiştirmez; savaşın neyin uzantısı olduğunu, nereden doğru geliştiğini değiştirmez.

Dolayısıyla, özü itibariyle anti-faşist birleşik cephe çizgisini savunmak için öne sürülen bu çeşitli münakaşalar, birincisi, Sovyetler Birliği'nde zaten başarılmış olanların savunulmasında devlet çıkarlarını ve ulusal çıkarları, dünya devrimci hareketine tabi tutmayı yeğleyen bir siyaset uğruna yapılan derme çatma bahanelerdi; ikincisi, buna kaçınılmaz olarak Marksizm-Leninizm'den, materyalist diyalektikten, ve özellikle de, emperyalist savaşta anavatan savunması konusunda Leninist çizgiden ciddi sapmalar eşlik etmiştir. Bunun yanısıra, bunlar ortaya sürüldüğü, ciddiye alındığı, ve Komünist Enternasyonal'in parçası olan partiler için stratejik yönelim ve taktiksel kılavuz olarak benimsendiği ölçüde, reformizm ve burjuvaziye teslimiyet bataklığına götürmüştür. Örneğin Dimitrov raporunda, bir noktada, artık baş çelişkinin, ya da artık gündemdeki meselenin, burjuvazi diktatörlüğüne karşı proletarya diktatörlüğü değil, burjuva demokrasisine karşı faşizm olduğu açıkça belirtiliyor. Ve bu raporda ortaya konulan stratejik yönelimdir, Batı'lı emperyalistler arasında diktatörlüğün faşist biçiminin uygulamada olmadığı devletlerle, diğer güçleri de buna katarak bir koalisyon içinde birleşen Sovyetler Birliği'nin bütün enternasyonal çizgisiyle ilişkisi vardır. Ancak verilen stratejik yönelim tam da budur: bugünkü mücadele, burjuva demokrasisini muhafaza etmek ve yeniden tesis etmektir.

Rapor kendi içinde bile belirli bir ilerleme (ya da gerileme) kaydediyor. İşe, Sol Komünizm'e değinerek, proletarya diktatörlüğü için mücadeleye yaklaşımı teşkil edecek geçici biçimler bulmanın gerekliliğinden söz etmekle başlıyor. Dimitrov'un raporu başında meselenin bu olduğunu söylüyor. Sol Komünizm'de Lenin'in normal zamanlarla devrimci patlamalar

arasında geçiş dönemleri olduğundan bahsettiğine değiniyor, bu geçiş devreleri birbirinin içine geçse ve kısa sürse de. Lenin diyor ki, en geniş kitleleri çekecek taktiklerin, bilhassa bu dönemlerde, nasıl uygulanacağını öğrenmek gerekir; geniş kitleleri etkilemek ve ileri sınıf-bilinçli proletaryayı saflarda tutmak artık yeterli mühendislik grafiği sunulmaktadır; bir tanesi, muhteşem makinalar dolu parlak komünist geleceğe doğru, diğeri ise barbarlığa ve kölelik şartları altında ilkel üretime geri dönüşe doğru ilerlemektedir. Dutt'un sunuşu budur.

Mekanik materyalizmin "sol" bir ifadesi olan bu çeşit "sol" komünizm, verdiği sonuçlar başarılı olmadığından dolayı terkedildiğinde, özellikle Almanya'da arzu edilen sonuç elde edilmediği zaman, altında yatan aynı temel varsayımlardan kopulacağına, bunlar olduğu gibi muhafaza edildi, ancak açıktan sağcı, açıktan reformist bir yorumuna gidildi, burjuvazinin bazı kesimleriyle, demokratik kesimleriyle, ve burjava demokratik ülkelerle açıktan ittifak arandı. Başka bir deyişle, bu çağda bile meselenin, burjuva devrim ve burjuva toplumun geleneklerinin ilerletilmesi, ulusu ve demokratik özgürlüklerin savunulması, ve üretici güçlerin ve elbette özellikle de üretim tekniklerinin geliştirilmesi olduğu iddiaları muhafaza edildi. Fakat, şimdi artık, faşist kesimden ayrılacak, ve bunları savunmak üzere ittifaka girecek bazı burjuva kesimlerin mevcut olduğu söyleniyordu. Münakaşa, barbarlığı önlemek için yapılması gereken tek şeyin, proleter devrimi yerine, burjuvazinin bu kesimleriyle birleşmek olduğu şeklinde yürütülüyordu. Dimitrov raporunda bu bir çeşit burjuva mantıkla dile getirilir. Buraya yavaş yavaş getirilirsiniz, çünkü ilkönce geniş kitlelerle birleşmeliyiz diye başlar. Sonra şöyle devam eder, evet, elbette bu kitleler burjuva güçlerin etkisindedir ve bugün onların sosyal tabanını oluştururlar, ama yine de onlarla birleşmek zorundayız. Sonuna varıldığında oldukça açık bir şekilde, hani demokrasiyi muhafaza etmek isteyen, ulusun çıkarlarını savunmak isteyen, ve biliyorsunuz ya, barbarlığa ve gerilemeye karşı olan burjuva kesimleriyle birleşmemiz gerektiğini dile getirir.

Böylece bunun "sol" biçimi, bütün "sol" süsleri terkedildi, ve açıktan sağcı, açıktan reformist versiyonuyla ortaya düştü, bundan önceki tam zıt kutuptaki hata yerine, artık sosyal demokratlarla ittifak herşey demektir, onsuz hiçbir şey mümkün değildi. mümkün olmadığı söyleniyordu. O zaman sosyal demokratlar esas hedef olmuşlardı. Sonra da - onların sosyal tabanına yaklaşma bahanesiyle - sosyal demokratlarla birleşmedikçe, ve birleşene kadar, hiçbir şeyin mümkün olmadığı öne sürüldü. Hem "sol" hem de açıktan sağcı yönden, bu, sosyal demokrasiye, burjuvaziye teslim olmanın, reformizmi savunmanın, ve dobra dobra söylenecek olursa, sosyal şövenizmin stratejisiydi. Bu strateji izlendiği ölçüde - ve büyük ölçüde de izlenmiştir - savaştan sonra (ya da savaş sırasında ve sonrasında) uluslararası komünist hareketteki partilerin büyük bir kısmının tamamen ve toptan yozlaşmasının zeminini hazırlamış olması, Kruşçev iktidara geldiğinde de artık ortada (tamamen olmasa da) büyük çoğunlukla ("Britanya Pasifizmi ve Britanya'luların Teoriye Olan Nefreti" adlı

makalesinde Lenin'in Upton Sinclair'den yaptığı alıntıyı kullanacak olursak) saygıdeğer hale gelmiş sosyalistlerin kalması hiç de şaşılacak birşey değildir.18 Kruşçev iktidara geldiğinde Sovyetler Birliği'ndeki durum buydu, ancak bunun zemini, faşizme karşı birleşik cephe çizgisiyle de dahil, yoğun bir biçimde uzun zamandır hazırlanmaktaydı.

Dogmatik olmayacak, ve mekanik formalist olmayacak, teslim etmek zorundayız ki, Birinci Dünya Savaşı'na kıyasla İkinci Dünya Savaşı'nın yepyeni ve son derece önemli birşey vardı: sosyalist bir devlet. Birinci Dünya Savaşı'nın başında ve çoğunda durum böyle değildi. Birinci Dünya Savaşı'ndan çıkarken elbette yeni sosyalist bir devlet vardı. Fakat bu, tam da Birinci Dünya Savaşı'yla ilişkili olarak ve Birinci Dünya Savaşı boyunca ortaya çıkan kabarışın sonucuydu, savaşa girerken ya da yaklaşırken varolan şartlardan birisi değildi. Dolayısıyla, İkinci Dünya Savaşı'na girilirken böyle bir devletin mevcut olması duruma bir öge daha katıyordu, ve sosyalist bir ülkenin savunulması da öyle hafife alınacak birşey değildir. Daha doğrusu, böyle bir devleti herşeyden önce dünya devriminin bir üs alanı olarak görsek dahi, bu "bana ne" diyeceğimiz anlamına, bu üs alanlarını hafife aldığımız anlamına gelmez. Hayır, elbette kazanılmış olandan kolayca vazgeçme yaklaşımına sahip olamayız. Şayet, Lenin'in yapmaya hazır olduğu gibi, daha fazla birşey kazanacak - ya da en azından bunun gerçek bir ihtimali varsa, emin olamasak da, gerçek bir ihtimali varsa - o zaman vazgeçmeyi düşünebiliriz. İşte böyle bir yönelime sahip olmadıkları için, Sovyetler Birliği'nin ve Komintern'in önderlerini, bilhassa İkinci Dünya Savaşı'yla ilişkili olarak, eleştirebiliriz, eleştirmeliyiz, eleştirmek zorundayız. Ancak önemli bir biçimde ortaya çıkan yeni bir çelişkinin, sosyalist devletle emperyalist dünya arasındaki çelişkinin varlığını farkettileri için insanları eleştiremeyiz. Bu çelişkinin nasıl ele alınacağı meselesine doğru yaklaşılmadı, ve doğru çözümlenmedi. Ancak bu meseleyi gözardı ederseniz de, elbette doğru yaklaşım çözümleyemezsiniz. Yapılması gereken eleştiri şudur ki, büyük ilerleme fırsatları oluşurken - Lenin'in sözünü ettiği "önemi onyıllar boyu hissedilecek olan"19 o büyük anlardan biri, dünya tarihsel konjonktürlerden biri yaklaşırken - işte tam böyle bir zamanda, Sovyetler Birliği ve Komintern önderleri, dünya devrimini Sovyetler Birliği'nin çıkarlarına tabi kılma şeklinde geri çekilmeye karar verdiler, tam tersini yapacaklarına.

Esasında iki sorun söz konusuydu: birincisi, bu çizginin benimsenmesi, ikincisi ise bunun ne olduğunun açıkça söylenmemesi. Başka bir deyişle, eğer açıkça şöyle söyleneydi, "Bakın herkese mücadelelerinde bazı uyarlamalar yapmalarını, kendi burjuvazileriyle bazı anlaşmalara girmelerini söyleyeceğiz, çünkü Sovyetler Birliği'ni her ne pahasına olursa olsun savunmak zorundayız" denseydi, yine yanlış olurdu ama, söylenenleri süsleyip püsleyip esasında gizlemek için kullanılan bütün bahaneler ve dallayıp budaklamalar yerine, en azından herkes tam ne söylendiğini değerlendirebilirdi. Eğer ortaya çıkıp doğrudan söyleselerdi, o zaman buna karşı daha iyi mücadele etmenin temeli yaratılmış olurdu. Buna

karşı mücadele etmek için, ilkönce asıl söylenenlerin özünü kavramak gerekiyordu. Ve ne yazık ki, bu çoğu durumda yapılmadı. Yüzeysel metodlarla, gamsız ve kaygusuz bir işbirlikle “aman işte, besbelli” diyerek de yapılamazdı, bugün de böyle yaparak doğru tavır alınmaz.

Örneğin, 1976’de Merkez Komite’imizde devrimci yenilgicilik meselesine ilişkin büyük bir mücadele veriyorduk, daha doğrusu vermeye çalışıyorduk: saflarımızda Menşevik-tipi bir grup oluşmaktaydı ve bunlar bu konuda mücadele etmek istemiyorlardı, Elbette sonradan partimizden ayrıldıklarından bu yana sosyal-şoven olarak ortaya döküldüler. O zaman bile bu meseleleri tartışmaya çalıştık. Çünkü o sıralarda - Çin’deki darbe henüz olmamıştı, Çin hala sosyalist bir ülkeydi - dedik ki, şimdi bir Çin’in savunulması meselesi var, bir de yeni bir dünya savaşında emperyalizme karşı mücadele meselesi var. Eğer, ki büyük ihtimal, bütün bu öğelerin mevcut olduğu yeni bir dünya savaşı ile karşı karşıya gelirsek, bütün bu durumu biz nasıl ele alacağız, geçen defa yapıldığından daha iyi nasıl hareket edeceğiz. Meseleden yakayı sıyırmak için bu Menşeviklerden biri “sol” bir değerlendirmeye ortaya zıpladı ve dedi ki, “Bu da sorun mu? Burjuvazi savaş ilan edecek, biz de devrimci yenilgici tavır alarak emperyalist savaşı iç savaşa çevireceğiz. Gündeme geçelim.” Daha önce de belirt tiğimiz gibi, gündemlerini nereye geçirme niyetinde oldukları barizdi. Meselenin karmaşıklığına dokunmak bile istemiyorlardı, çünkü aslında sosyal-şoven olmak istiyorlardı.

Burada ortaya çıktığını düşündüğüm şudur ki, meselenin karmaşıklığı derinlemesine incelenip, farklı çelişkilerin ve aralarındaki karşılıklı ilişkilerin nasıl ele alınacağı tayin edilmediği takdirde, meseleye yüzeysel yaklaşım, insanı arka kapıdan sosyal şövenizm kampının ortasına bırakır. Devrimci yenilgiciliği uygulama konusunda son derece iyi niyet sahibi olabilirsiniz - ki Menşeviklerin böyle bir niyeti de yoktu, diyelim ki sizin var - ama yine de yapamıyorsunuz. Bunu konu etmemin sebebi, sosyalist bir ülkeyi savunma meselesi tam da bugün şu anda gündemde olduğundan değil. Biliyor musunuz, Merkez Komitemizin bir üyesi, Çin’deki darbeden sonra birgün demişti ki, “Savaş yaklaşıyor, ve allaha şükür savunacağımız sosyalist bir ülke yok.” Elbette alaycı bir yorumdu bu, bilinçli bir provokasyon, uluslararası komünist hareketin geçmiş tecrübesinin kasıtlı olarak tek-tarafli bir değerlendirmesiydi. Aynı yoldaş devamla, asıl meselenin elbette bu olmadığını, çünkü başka biçimlerde aynı hataları yapmamızın mümkün olduğunu söyledi, ve tabii ki savunacak sosyalist bir ülkeye sahip olsaydık daha iyi olurdu, dedi. Üzerinde durmak istediğim nokta, bu çelişkinin daha doğru olarak nasıl ele alınacağını öğrenmektir. Bu, ideolojik bir bakış açısıyla, “kazandığımızı kaybetmekten korkmamalıyız, yoksa daha fazlasını kazanamayız” beyanında bulunma meselesi değildir. Bu, her komünistin asgari ideolojik tavrıdır, bazı zaferler kazanmış olma temelinde tutuculuğa düşme eğilimine karşı mücadele etmek gerekir. İktidarda olmadıkları zaman Kautsky ve Alman Sosyal Demokrat Partisi’nin bile

başına gelmiştir, elbette iktidardaysanız daha da geçerlidir. Ancak iktidarda olmadığınız zaman dahi, daha küçük oranda, daha kısıtlı olarak (Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin İkinci Dünya Savaşına girilirken elinde olandan çok daha az oranda bile olsa), bazı başarılar elde ederseniz, bunların yarara döndürülmesi mümkündür. Dolayısıyla, ideolojik bakış açısı meselesi olduğu evet doğrudur - kazandıklarını kaybetmekten korkarsan, ironik olarak, bunları zaten sonunda kaybedeceksin, üstelik daha fazlasını da kazanamayacaksın - ancak, metodoloji meselesi de vardır, somut içerik ve buna eşlik eden siyasi çizgi meselesi de vardır: kazandığını savunmak için elinden geleni yapmakla, bunu bütünsel anlamda dünya devrimini daha da ilerletmenin üzerine çıkartmamak arasındaki çelişkiyi nasıl ele alacaksın? Dünya devriminin daha fazla ilerletilmesi yönünde elde edilen kazanımların savunulmasını, dünyanın daha fazlasını kazanmaya nasıl tabi kılacaksın?

Bu mesele, ve bütün bunların değerlendirilmesinin önemi, derinlemesine ve tüm yönleriyle başlı başına ele alınmalıdır, ancak bunun bugün özel bir önemi vardır, çünkü sadece özgül ülkelerde değil bütün dünyada herşeyin yerinden oynayacağı, herşeyin kapanın elinde kalacağı durumlardan birine yaklaşmaktayız. Lenin bir keresinde savaşımlardan bahsederken, bütün dehşetine rağmen, savaşların bir sürü çöpü de gözler önüne serdiğini, sınıf mücadelesinin gerçek sebeplerini ortaya çıkarttığını, toplumda ve kurumlarda zamanı geçmiş, kokuşmuş ne varsa açığa vurduğunu söylemişti. Bunun daha küçük çaplı krizlerde de belirli bir oranda meydana gelebileceğine de işaret etmişti, Polonya ve oradaki sıkıyönetim, bunun günümüzdeki çarpıcı örneklerinden birisidir. Asıl ilişkiler gerçekten de berraklaşıverir: dediğimi yap, ya da kendini ölmüş bil. Mao'nun iktidarın neyin ucunda olduğu konusunda ifade ettiği temel gerçek, son derece sade ve son derece doğru olarak ortaya çıkar, çünkü bir ya da diğer sınıfın namluları siyasi iktidarı doğrudan icra ederler. Bir başka durumda, Rusya Devrimindeki gibi, bir gün bir ordunun, başka bir gün de başka bir ordunun geçtiği bir bölgede yaşıyorsanız - Demir Nasıl Döğüldü adlı romanı okuyordum da, bazen "saygın vatandaşlar" duvarlarındaki resim konusunda hata yapıyor, beyaz muhafız birlikleri geldiğinde Lenin'in resmi asılı oluyor, eyvah! - o zaman gerçek sınıf ilişkileri ve farklı sınıf güçlerinin nitelikleri tüm çıplaklığıyla gözler önüne serilir, Lenin'in sözünü ettiği, kitlelerin içten içe kaynaklı hoşnutsuzluğunun patlak verip dışarıya aktığı toplumun yarı ve çatlakları görünür. Yine Lenin'in dediği gibi, hakim sınıflar sadece acı kuvvetle değil, alışkanlıkların gücüyle, geleneklerin ölü ağırlığıyla da yönetirler. Bütün bunlar havaya atılmaya başlayınca - örneğin, eğer bir gün Fransızca konuşan birisi emir veriyorsa, ertesi gün Rusça konuşan birisi, sonra da İngilizce konuşan vb. - işler berraklaşmaya da başlar. Bir kere, bütün hükümetlerin otoritesinin tam da toplumun tüfeklerinin namlusunun ucunda mekan ettiği, tankların, roketlerin üzerinden sağlandığı gözler önüne serilir. Ve eğer bütün bunlar yer değiştiriyor, yerinden oynuyorsa, bu proletarya için son derece elverişli bir durumdur.

olanın, özellikle sosyalist devletlerin, savunulmasına en büyük tehlike arzeden bu dönemlerdir.

Bunu akılda tutarak, 1970'lerin başı ve ortalarında bu çelişkinin yoğunlaşmasıyla karşı karşıya geldiklerinde Mao'nun ve Çin Komünist Partisi'nin uyguladığı siyasete dönelim. Görüşümce, 70'li yılların başında uluslararası çizgiler açısından Çin'de olanları kavramanın doğru yolu, buna esas olarak iki şeyin uzantısı ve devamı olarak bakmaktır. Birincisi, bu, Çin Devrimi'nin kendisi sırasında, özellikle de, objektif olarak Çin'le çelişkisi olan, objektif olarak Çin'i baskı altında tutan bir dizi emperyalist gücün içinde bir tanesinin baş düşman olarak hedef alındığı, diğer emperyalist güçlere bağımlı olan ve nihayetinde onları temsil eden güçleri bile içine alan bir birleşik cephenin oluşturulduğu, Japonya'ya karşı savaş döneminde uygulanan genel çizginin bir devamıydı. Çin'deki devrim açısından, devrimin yapıldığı şartlar altında, özellikle de Japonya'ya karşı savaş açısından ve genel olarak Çin'de yeni demokratik devrimi ileriye doğru geliştirme açısından, bu doğru bir siyaset ve yaklaşım olmasına rağmen, bu aynı tip yaklaşımı dünya kapsamına kadar genişletmek, 1970'lerin uluslararası şartlarında bu yaklaşımı Sovyetler Birliği'ne karşı bir dünya saflaşmasının ve dünya stratejisinin temeli haline getirmek doğru değildi. İkincisi, görüşümce, Çin'in siyaseti, daha önce inceden inceye tetkik ettiğim bazı hatalı çizgiler ve politikaların da, İkinci Dünya Savaşı sırasında ve bununla ilgili Komintern siyaseti ve Sovyet stratejisinin de - bunlardan kopuş yerine - bir devamıydı. Ve bir dereceye kadar, Çin'liler bu bağı aşık bir şekilde kurdular, ya da şiddetle ima ettiler. Peking Review'da ve başka yayınlarda, büyük anti-faşist savaşın zaferleri hakkında, bunun dünyada sosyalizmin gelişmesini nasıl ilerlettiği konusunda makaleler yayınlandı. Aynı tip bir stratejinin uygulanması gerektiğinin, İkinci Dünya Savaşı sırasında faşist güçlere karşı Sovyetler Birliği'nin oynadığı benzer rolü oynamanın güçlü bir şekilde ima edildiği son derece açıktı.

Şimdi hence, Çin'deki çeşitli önderler ve önderlikteki çeşitli sınıf güçleri arasında, bir yandan bu siyaset etrafında oldukça geniş bir görüş birliği vardı, diğer yandan ise, bunun içerisinde son derece keskin, hatta antagonist farklılaşmalar mevcuttu. Bu açıdan, bir taraftan Henry Kissinger'ın Çu En-lay ile yapılan müzakereleri anlatımını, diğer taraftan ise, anlaşmaların, dünya durumunun genel bir sunuşu ve

bir mücadele vermeye hazırdı, nitekim verdi de. Bu, bir tarafta Kissinger ile müzakereler ve (Japonya'ya karşı birleşik cephe esnasında, ABD emperyalizmine teslimiyet ve tabiyet çizgisinin aşağı yukarı aynısı olan) Çu En-lay tavrı, diğer tarafta ise Mao'nun yaklaşımı olarak açıkça ortaya çıktı - Mao, bunu yapmayı reddediyor, bu hala emperyalizmdir diye ısrar ediyor, bunlar uzun-dönem stratejik anlamda devrilmesi ve ortadan kaldırılması gereken güçlerdir, dolayısıyla bugün bir nevi ittifaka girmemiz gerekse de onlara tabi olmayacağız diyordu. Bu da Çin Devrimi'nin ta kendisini başarılı kılmak için Mao'nun yürütmek zorunda

olduğu ve yürüttüğü mücadelenin bir parçasıydı.

70'li yıllardaki bütün muharebe, Çu En-lay ve Deng Xiaoping'in - bu ikisinin arasında keskin çelişkiler olmasına rağmen 70'lerde devrime karşı aynı kampta birleştiler - başını çektiği sağ-sapmacı rüzgara karşı verilen tüm mücadele, uluslararası ortamdan ve enternasyonal çizgi meselesinden, özellikle de, Sovyetler Birliği'ne karşı birleşik cephe yaygın siyaseti içerisinde, Mao'nun teslimiyete karşı verdiği mücadeleden koparılamaz. Başka bir deyişle, teslimiyet konusunda yapılan benzetmelerin çoğu - örneğin eski Çin'de Legalistlerle Konfüçyüsçüler arasındaki mücadele hakkında yapılan tarihsel benzetmeler - hem Sovyetler Birliği'ne teslim olmak isteyenler için, hem de baş düşmana karşı, yani Sovyetler Birliği'ne karşı savaşma adına Batı'ya teslim olmak isteyenler için geçerlidir. İki eğilim de mevcuttu. Benim için son derece aşıkardır ki, Mao ve onunla birlikte olanlar, hangi taraftan olursa olsun, teslimiyet meselesinin tamamen bilincindeydiler ve buna karşı amansız bir mücadele yürüttüler.

Bütün bunların ironik tarafı, hatırlarsanız, daha önce kızı Julie Nixon Eisenhower'ın ziyareti sırasında ayarlanan, ve başkanlıktan ayrıldıktan sonra Nixon'un Çin'e yaptığı ikinci ziyarette ortaya çıkmıştı. 1975'in sonunda, Nixon'un kızı Çin'e gider ve Mao'yla görüşür, amaç Nixon'un Çin'e bir daha gitmesinin yolunu yapmaktır. Sonra ABD'ye döner ve yanılmıyorsam McCall's diye bir dergide (herkes tanıyor mu bilmiyorum, şu kadın moda dergilerinde biri) kendisiyle bir söyleşi yayınlanır - söyleşi Başkan Mao'yla tartışmaları hakkındadır, ve Nixon'un kızının devamlı dönüp geldiği nokta, Mao'nun nasıl hep sınıf mücadelesinden, sınıf mücadelesinin her yerde olduğundan söz ettiğidir. Mao'nun zihnini işgal eden sınıf mücadelesidir.

Dönem 1975'in sonudur. Burada, yoğun ve berrak olarak, Mao'nun çizgisinin ve siyasetinin nasıl keskin bir şekilde ikiye ayrıldığını biraz ironik taraftan görebiliriz, çünkü bu kişiyle konuşurken bile, Mao tamamen ve doğru olarak sınıf mücadelesiyle meşguldür, öte yandan da sınıf mücadelesi hakkında konuştuğu Nixon'un kızıdır, ve konuşma da McCall's dergisinde çıkar. Mao'nun onunla konuşmasının sebebi, bu sınıf mücadelesi belirli bir sahnede cereyan etmektedir, Sovyetler Birliği'ne karşı birleşik cephe arama çerçevesinde verilmektedir, bu da ABD emperyalistleriyle, ve o sırada görevde olsunlar ya da olmasınlar ABD'nin sözcüleri ve önderleriyle bir anlaşmaya varmaya bile getirebilir. Bu da, Mao'nun yaklaşımının çelişkili niteliğini, ve bunun keskin bir şekilde ikiye ayrılışının kendine has özelliklerini ortaya çıkarır: sınıf mücadelesi sadece son derece yoğun olan iç meselelerde verilmekle, ya da sadece Kültür Devrimi'nin toplumun çeşitli alanlarındaki bazı hükümlerinin tersine çevrilip çevrilmeyeceği konusunda verilmekle kalmıyor, sınıf mücadelesinin, emperyalizmin güçlerine teslimiyet meselesiyle ilgili bir boyutu da var - ve devrimciler, revizyonizm meselesini, teslimiyet meselesiyle çok yakın bir ilişki içinde

görüyorlar. Üstelik tüm bunlar, Sovyetler'e karşı, ABD ve diğer emperyalist ve karşı-devrimci güçleri de içine alabilecek bir birleşik cephe arama çerçevesi içinde yeralıyor. Mao ve karargahı, revizyonistler iktidara gelir ve Çin'de revizyonist bir çizgi uygulayacak olurlarsa, bu kaçınılmaz olarak emperyalizme teslimiyetin bir parçası olacağını, bunun temelini güçlendireceğini vurguluyordu. Ancak bunlara karşı sınıf mücadelesi vererek ve Kültür Devrimi sırasında yapılan kazanımları ilerletmek suretiyle, devrim Çin'de devam edebilirdi, fakat aynı zamanda - ve genel anlamda bugünkü durumda bundan da önemli olarak - baş düşman Sovyet sosyal-emperyalistlerine karşı diğer emperyalist blokla girilmekte olan geniş birleşik cephede emperyalizme teslimiyet çizgisinin muzaffer çıkmasının önlenmesinin de tek yolu buydu.

Yaklaşımları buydu ve görüşümce bu yaklaşım da yine keskin bir şekilde ikiye ayrılır. Bir yandan (objektif olarak ve birçoğu için subjektif olarak) emperyalizme teslimiyet yanlısı olan Çu En-lay güçlerine ve diğerleriyle karşılaştırılınca, Mao ve diğerlerinin devrimci bir yaklaşım da olduklarını, Çin Devrimi'nin yokedilmesini önlemeye çalıştıklarını, ilerlemesini devam ettirmeyi savunduklarını, ve emperyalizme teslimiyetin önünü almaya çalıştıklarını gösterir. Fakat diğer yandan, genel yönelimleri ve çabaları bu olduğu halde, ironik olarak, uygulamaya çalıştıkları çizgi ve siyaset, tam da yürütmeyi amaçladıkları anti-revizyonist anti-teslimiyetçi mücadelenin aleyhine işliyordu. Daha doğrusu, dobra dobra söyleyecek olursak, mücadeleyi yanlış temelde ve yanlış şartlarda veriyorlardı. Ancak bu, daha doğru temelde ve doğru şartlarda vermiş olsalardı illa da kazanırlardı demek değildir. Bu hem pragmatik bir görüş olur, hem de bütün bu meselelerin, dünyada genel olarak ne olup bittiği tarafından değil de, sadece Çin ülkesinin kendi içerisinde belirlendiği ve tayin edildiği şeklindeki milliyetçi düşünce eğilimini kabul etmek anlamına gelir. Kazanmaları gayet mümkündü, ve Çin'deki mücadelenin genel olarak dünya mücadelesine nasıl uyduğu konusunda daha iyi bir kavrayışa sahip olsalardı, bu çelişkiye daha doğru ele alsalardı, bunun onları önemli oranda güçlendireceği kesinlikle doğrudu. Önemli oranda güçlendirirdi, hatta belki de kazanıp kazanmayacakları bile buna bağlı olabilirdi, ancak büyük ihtimalle de pek birşey farketmezdi, ve devrimci güçlerin yürüttüğü zorlu mücadele kısa dönem açısından zaten kaybedilecekti, çünkü hem Çin'in kendi içerisindeki hem de dünyadaki şartlar açısından, Çin'de sosyalist yolda devam edilmesi konusunda muazzam bir muharebe vardı. Ne zafer ne de yenilgi kaçınılmaz değildi, fakat görüşümce, o dönemde biraraya gelen - bugün olduğu kadar yoğun bir biçimde olmasa da 70'lerin başlarında daha kısıtlı ama yine de belirli bir şekilde oluşan - özgül güçler konjonktürü Çin'de devrimci bir çizgiyi ilerletmeyi son derece zorlaştırıyordu. Başka bir konuşmada vurguladığım noktaya geliyoruz: iktidarda olsanız bile, devrimci bir çizgi uyguluyorsanız, kitlelerin hepsi siyasi olarak ille de sizinle birlikte değildir.

Bu ise çok önemli bir noktayı ortaya çıkartıyor: Çin’le ilgili olarak öne çıkan ve özellikle Kültür Devrimi’nden, Mao Zedung Düşüncesi’nin yayılmasından vb ilham alan Marksist-Leninist’ler arasında, gerçek bir ayrışım çizgisi, sözümona “Dörtlü Çete”yi savunup savunmamaları olmuştur (elbette bunlardan ikisi teslim olmuş bulunuyor, ama bu dörtlünün, Çu En-lay, Deng Xiaoping ve şürekasına karşı mücadelelerde önder çekirdek olarak oynadıkları rol yine de savunulmalıdır). Bu grupları Dörtlü Çete’yi savunmadıkları için, bunun yerine “ne yapalım yenildiler, demek ki hatalıydılar” ya da “yenilmelerinin esas sebebi hatalarıydı mutlaka” gibilerinden bir çizgi benimsediklerinden, bu güçler ya sahneden tamamen yokoldular, ya da olmaları gerekirdi. Bu, kendi içerisinde önemli bir meseledir, buradaki esas noktanın biryan sorunudur, ki esas nokta şudur: Mao ve yoldaşları, yapmış olabileceği hataların ötesinde, objektif olarak çok zor şartlarda mücadele ediyorlardı, çünkü iktidarda olduğunuz zaman bile, kitleler, hatta kitlelerin çoğu siyasi olarak her zaman sizinle değildir. Doğrudur ki, iktidardaysanız, geleneğin gücü ve geniş kitlelerin statükoya uyma eğilimi sizin tarafınıza geçebilir. Başka bir deyişle, kitlelerin burjuvazi yararına otorite sahibi olanların dediğine kafa salladığı ve kabul edilebilir görüneni tekrarladığı yerlerde, proleter güçler ve Marksist-Leninist’ler iktidarda ve önderlikte oldukları zaman, bu bir şekilde onlara geçer. Hakim değerler ve rüzgarlar ne olursa olsun, kitlelerin içinde büyük bir kesim vardır ki, devrimci kabarış olmadığı dönemlerde dahi - daha doğrusu özellikle de böyle zamanlarda - bu ortama uyarlar, bunu kabullenirler; günlük alışkanlıkları budur, ve ileri olmayanların içinden, tanım olarak, bu günlük alışkanlıklara karşı mücadele yürüten pek çıkmaz. Bu “ortama uymanın” devrimi desteklemekle aynı şey olmadığını görmek çok önemlidir. Devrimciler önderlikte ya da iktidardaysa, insanlar onları destekler, bunun, devrimci bir temelde insanların sizi desteklemesiyle aynı şey olduğunu zannetmek çok tehlikelidir. Bunu Dörtlü’nün (ya da elbette Mao’nun) bir eleştirisi olarak söylemiyorum. Bence onlar (hele Mao) bu olgunun son derece farkındaydılar, ancak bunu daha geniş ve daha derinlemesine değerlendirmekte fayda vardır.

Gelin dobra dobra belirtelim. Bence Çin’de olan, ve 60’ların sonlarında Çin’de yeralan kabarışın bir parçası olan kitlelere olan, bütün dünyada olanlardan çok farklı ve bundan bağımsız değildir. “Üçüncü Dünya” ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketleri etrafında odaklaşan bir çeşit kabarış, devrimci bir kabarış vardı, ve örneğin ifadelerinden biri Yaşasın Halk Savaşının Zaferi 22 olan bir çeşit beklenti söz konusuydu. Söz konusu kabarışa eşlik eden bu beklenti, bu mücadelelerin ABD emperyalizmini yıpratacağı, zayıflatacağı, hatta belki çökerteceği yönlü bir beklentiydi (ABD emperyalizminin bu mücadelelerin alevinde yanıp kül olması, parça parça edilmesi, kullanılan canlı tasvirlerden bazılarıydı). O sıralar söylene de söylenmese de, beklenti buydu, bu mücadele dalgası ABD emperyalizmini yutacak, hatta belki parçalayacaktı, bilinçli ya da bilinçsiz olarak muğlak da olsa bir sanı

vardı ki, emperyalizmin sonu gelmişti, veya en azından, o dönemlerde popüler olan sloganı kullanacak olursak, mücadele dalga dalga ilerlemeye devam edecekti. Bu, birçok sebepten dolayı gerçekleşmedi, bu sebepler ise, dünya çapında bu sürecin - çelişki yoluyla hareket sürecinin - altında yatan temel çelişki ile, çeşitli özgül çelişkilerle, ve o dönemde bunların ifadesi ve birbirleriyle ilişkisi ile ilgilidir. Daha somut bir şekilde ifade edecek olursak, 60'ların sonundan 70'lere doğru, özellikle 70'lere gelindiğinde, Sovyetler Birliği'nin, ABD'nin, ve dünyadaki diğer güçlerin konumunda bir yer değiştirme oldu. Dünyanın birçok yerinde birçok kişi nasıl demoralize olup hayal kırıklığına uğradıysa, yönünü şaşırıp koptuysa - ki bu olgu hepimize aşınadır - bence kuşkusuz Çin'in kendi içerisinde de aynı şey oldu.

Bir başka deyişle, diyelim Çin'de bir işçi veya köylüsünüz, Çin'de bir kabarış var, Kültür Devrimi, Vietnam halkı canını dişine takmış ABD emperyalizmine karşı yiğit bir mücadele veriyor, dünyanın birçok yerinde ulusal kurtuluş hareketlerinde bir kabarış var, belki daha kolaylıkla diyebilirsiniz ki, örneğin, "bana ne bütün bu tüketim mallarından, bunsuz da yaşarım çünkü dünya devriminin bir parçası olmak istiyorum; iki saat fazla çalışayım ki Vietnam'a pirinç, mermi, ya da başka bir ihtiyaç göndereyim". Sadece çekirdek ya da ileri güçler değil, çok daha geniş kitleler bu tavrı aldı - evet akıntıya kapılıp gidener çoktu, ama bu kabarışa gerçekten şevkle katılan çok daha geniş kitlelerdi. Ancak 70'lerin başlarına gelindiğinde, Vietnam'daki partinin ve oradaki mücadelenin önderliğinin üzerindeki etki açısından Sovyetler açıkça üste çıkıyor, dünyanın diğer bölgelerindeki mücadelelerin birçoğunda artan durgunluklar, hayal kırıklıkları, yenilgiler ve yer değiştirmeler var, Sovyetler Birliği pozisyonunu ve birçok taktikini değiştiriyor, ABD geri çekilip güç toplamaya başlıyor, vb., sonra bütün bunların bir parçası olarak anlaşılıyor ki, Çin dahil dünyadaki bu kabarış dümdüz ilerlemeyecek. Ayrıca revizyonistlerin Çin'de öne sürdüğü çizgi için, herşeyi Sovyetler Birliği'ne karşı kendimizi savunma yönünde büküp kıvrmalıyız, modernleşmeliyiz vb vb gibi daha güçlü bir taban mevcuttur. Bu çizginin en ham ifadeleri bile, Batı'da mevcut olan maddi menfaatleri yeğlemek gibi, en ileri olmayan fakat devrimci kabarışa gerçekten kapılmış olan güçlerin birçoğu için şimdi daha çekici hale gelmiştir. Belki de 60'ların sonunda ve 70'lerin başında, fedakar devrimci enternasyonalist olmak için şartlar, 70'lerin ortaları- na nazaran, çok daha elverişliydi. Bu olguya hepimiz şahit olmuşuzdur, hepimiz yaşamış, ve kendi tecrübemizde bile bu çekimi hissetmişizdir. Olgunun ne kadar çelişkili ve karmaşık olduğunu kavrarsak, sırf proletarya devlet iktidarını elinde tutuyor diye, herşeyin o kadar da farklı olmadığını görürüz - devlet iktidarının proletaryanın elinde olması ve ekonominin sosyalist olması, büyük çelişkilerle doludur, büyük çelişkilerle koşullanmıştır.

İki şeyi birarada söylersek: eğer devrimciler daha elverişli bir zeminde savaşmış olsalardı ve

bu meseleler hakkında daha doğru bir kavrayışa sahip olsalardı, illa da kazanacak değillerdi - illa kaybetmeyeceklerdi de, ama bu son önemli muharebeleri, ya da Çin'de bu sefer son oldukları anlaşılan muharebeleri mutlaka kazanırlardı diyemeyiz; ikincisi, Çin'de daha doğru bir çizgi yürütmek için bile bu son derece zor olurdu. Bir masanın etrafında oturup doğru çizgiyi formüle etmek kadar kolay bir iş değildi, fakat bunu belirtirken, bir masanın etrafında oturup doğru bir çizgi mücadelesi verme çabalarının önemsiz bir iş olduğunu söylemiyorum. Tam tersine. Bu çabalar son derece önemlidir. Fakat bu çizgilerin uygulanması gereken maddi dünya da vardır, ve gerçek toplumsal sınıflar, sosyal güçler, ve farklı çizgiler için sosyal tabanlar mevcuttur. Çin'in savunulmasıyla dünya devriminin ilerletilmesi arasındaki ilişki hakkında eas olarak doğru bir kavrayış, program, ve siyasete sahip enternasyonalist bir çizgi ile kazanmak kolay bir iş değildi. Şimdi, bu, böyle bir çizgi yönünde mücadele etmemek için bir sebep değildir, çünkü Lenin'in söylediği gibi, Marksist-Leninist'ler ne zamandan beri siyasetlerini ve ilkelerini, bunları uygulamalarının kolay olup olmadığı, ya da herhangi bir dönemde sayılarının çok mu az mı olduğu temelinde tayin ediyorlar?23. Esasında, stratejik açıdan, hatta daha kısa vadeli bakacak olursak, hareket enternasyonal olarak daha fazla ilerletilebilirdi, şayet böyle doğru bir çizgi formüle edilmiş ve mücadelesi verilmiş olsaydı - esas olarak şunu söyleyen bir tavır olsaydı: "bir grup emperyalistle bir başka grup emperyaliste karşı birleşik cepheye girmeyeceğiz (bunların emperyalist olduğunu hatırımızda tutacağımız ve teslimiyete karşı mücadele edeceğimiz bir birleşik cepheye bile); bunun yerine, durumla başka bir şekilde başatmenin yollarını arayacağız, bazı emperyalistlerle ve karşı-devrimci devletlerle bazı sınırlı anlaşmalara ve düzenlemelere girsek de, bunu, uluslararası proletarya için bir strateji haline getirmeyeceğiz."

Benim görüş açımaya göre, böylesi anlaşmalara ve düzenlemelere girmek mutlaka yanlış değildir, fakat bu gerçekten enternasyonal harekete strateji olarak empoze edilmemelidir; ayrıca, Haile Selasiye, Markos ve diğer çeşit çeşit simsarların ve kuklaların Çin'e koşturulmalarının neden bu kadar gerekli olduğunu da hiç anlamış değilim. Efendileri sendeyse bütün kukllarına ihtiyacın yok ki.

Çin'in kendi ilişkileri ve anlaşmaları açısından bile, ABD bloğuyla iş yapmak istiyorsan, bırak birtek ABD bloğu ve bir iki emperyalist daha gelsin; halkın önüne haftada bir uşak çıkartmanın ne anlamı var, ki gerçekten de olan buydu. Fakat daha temel sorun şuydu: elimizde olanı savunmakla ilerletmek arasında bir çelişki varsa, ve bunu gerçekten en iyi şekilde yapmaya çalışıyorsak, ve aynı zamanda bunu genel anlamda bütünsel olarak dünya devrimini ilerletmeye tabi tutmayı amaçlıyorsak, o zaman nasıl oluyor da (ki eğilim genel olarak buydu) dünyada geri kalan herkes kendini ayarlamak, fedakarlıklar ve tavizlerde bulunmak zorunda kalıyor - mücadeleyle ilgili fedakarlıklardan bahsetmiyorum, çizgiye

ilişkin tavizler ve ayarlamalardan bahsediyorum - fakat ne iştir ki sosyalist devlet, savunma kapasitesini kısıtlar diye tavizler ve uyarlamalar yapmıyor, ve bu, dünya hareketinin bütünü açısından iyi birşey oluyor? Başka bir deyişle, nasıl oluyor da Çin bütün bu anlaşmalara ve ayarlamalara girip, arkasından dünyadaki bütün Marksist-Leninistlere de taktiklerini, siyasetlerini ve stratejilerini buna uygun olarak ayarlama çağrısı yapıyor? Niye şöyle olmasın: Çin sosyalist bir devlet olarak, kendi savunma ihtiyaçları için bazı emperyalistlerle ve karşı-devrimci devletlerle bazı anlaşmalara, düzenlemelere girmek zorunda olduğu halde, neden bunları bilinçli olarak kısıtlayıp dünya devrimini ilerletmenin çıkarlarına tabi tutmasın, dünya devriminin ilerlemesi için temel ilkelerden ve somut fırsatlardan taviz vermemek amacıyla, sadece kendi savunmasını düşündüğünde göze alacağı tehlikelerden daha fazlasını göze almasın? Şimdi bu yapması çok zor bir iştir. Bunu yapması söylemesinden çok daha zordur. Ama rehber ilke bu olmalıdır.

Ne yazık ki, Sovyetler Birliği'nin tecrübesinde, ve yine Çin'in tecrübesinde bile, devrimci çizgiye, en iyi çizgiye, ve genel anlamda doğru çizgiye sahip insanların bu meseleye yaklaşım böyle olmamıştır. Aksine, esas olarak eğilip bükülme işini geri kalanların yapması gerektiğini söyleyen bir çizginin içine veya bu çizgiye doğru düşmüşlerdir - ya da şartlar, toplumsal sınıflar, güçler, ve etkileri, onları bu çizgiye çekmiştir. Şimdi elbette, ortada bir çelişki varsa ve bu çelişkiyi doğru olarak ele almaya çalışıyorsan, her iki tarafta da bir miktar bükülme olacaktır. Ancak esas bükülme sosyalist devlet tarafından yapılmalıdır, çünkü eninde sonunda, sosyalist devlet de dünya devriminin tabi bir parçasıdır. Ve bunun anlamı örneğin Çin'in, tüm enternasyonal hareketin yolunu şaşırmasını önlemek amacıyla, kısa dönemde toprağının bir parçasını kaybetmesi, ya da kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalması ise, o zaman bunu yapmak zorundadır. Bunu hafife alabilece- ğimizden değil - "kimin umurunda?" - fakat tam da, gündemde olanın dünyada keskinleşmekte olan, ve bu çelişkileri biraraya getiren konjonktürlerden biri olduğu için. Mao ve devrimciler, bunun bilincindeydiler; bunu genel anlamda farketmemiş olduklarından değil. Fakat teslim edilmesi gerekir ki, tam da bu şartlarda devrimci fırsatlar yükselir, devrimci ihtimaller hızlanır, ve devrimci durumlar ansızın ortaya çıkabilir, hatta daha önce hiç de mümkün görünmeyen yerlerde de dahil. 1911'de hiç kimse, - 1905'e rağmen - bırakın Ekim 1917'yi, Şubat'taki Rus Devrimini bile tahmin edemezdi.

Daha yakın geçmişten bir örnek verecek olursak, 1975'te hiç kimse 1978-79 İran devrimini tahmin edemezdi. Şimdi geriye dönüp baktığımızda, bu gelişmenin altında yatan özgül çelişkilerin neler olduğunu, bu çelişkilerin nasıl keskinleşip o devrime yolaçtığını görebilmemiz mümkündür - esrarengiz birşey değildir. Halbuki bu gibi şeyler çok önceden o kadar da berrak olmazlar. Fakat tam da bunu akılda tutarak, farzedin ki Çin, izlediği siyaseti izlememiş olsaydı, farzedin ki, uğruna mücadele edilen ve muzaffer çıkan çizgi esas olarak

bizim bahsettiğimiz cinsten olsaydı, bazı anlaşmaların yapıldığı ama bunların dünya hareketinin ilerlemesine tabi kılındığı cinsten, bunların enternasyonal bir çizgi ve siyaset yapılmadığı, taviz vermemek için,

ve Lenin'in tabiriyle gerçekten muhteşem, gerçekten devrimci günlere hazırlığı ilerletmek için hatta bu düzenlemelerin derecesinin frenlenip kısıtlandığı cinsten olsaydı. Farzedin siyaset bu olmuş olsaydı, Şah'la şarap içip yemek yeme yerine - ve ardından revizyonist merhamet darbesine maruz kalmak yerine, Hua Guofeng'in, alaşağı edilmeden bir-iki ay önce Şah'la helikoptere hoptaması yerine - diyelim Çin'- de, daha doğru bir çizgi, özellikle de uluslararası durumla ilgili daha doğru bir çizgi için mücadele edilseydi, ve bir ihtimal bu çizgi muzaffer olsaydı, İran devrimi gibi birşey de bundan sonra olsaydı. O zaman İran'daki proleter güçlerin nerede olacaklarını bir düşünün. Kuvvetli olmak için Çin'e dayanmaları gerektiği yüzünden ciddi olarak zayıfladılar. Çünkü Çin Şah'la sadece bazı anlaşmalara girmekle kalmadı: maalesef Şah'a ve onun "ilerici programlarına" bol keseden övgüler dizerek bunları Farsça'ya tercüme edip radyoda yayınladılar. Bunlar objektif gerçeklerdir.

Yine bir gerçektir ki, Şili'de kitlelerin kendilerini kıyımdan geçirecek tuzağa düşürülmesinin yolunu hazırlayan Sovyet revizyonistleri ve takipçileri, gül gibi temize çıkabildiler de, dünyanın bütün Mao'cuları, Çin'in Şili ile ilgili yaptıklarının yükünü taşımak zorunda kaldılar. Bunun nedeni kısmen Sovyet-yanlısı güçlerin burjuva oyunlarıdır - ve çünkü Sovyetler Birliği, bu temelde büyük etki icra edebilen dünya çapında önemli güçlerden biri olmaya devam etmektedir - fakat şu da gerçektir ki, Sovyet revizyonist kutbuna karşı berrak bir çizgi mevcut olmuş olsaydı, özellikle eğer Çin, Pinochet'lerle, Şah'larla, ve üstüne üstlük bir de ABD emperyalistleriyle birleşik cephe oluşturmaya bu kadar hevesli olmasaydı, eğer devrimci güçler bahsettiğimiz cinsten bir çizgi için mücadele etselerdi, o zaman, Çin'deki devrimci güçler sonunda yine de mağlup olmuş olsalardı bile, sadece Şili'de (ve İran'da) değil, enternasyonal olarak çok daha iyi devrimci bir miras bırakılmış olurdu. Dörtlü Çete'nin mahkemesinde olanlar ilham vericiydi - devrimci tavırlarında sağlam kalan ikisi (Jiang Qing ve Zhang Chunqiao) açısından - ilham vericiydi ve enternasyonal olarak devrimci harekete büyük yardımcı oldu, fakat üzerinde durduğumuz çizgi sorunları konusunda devrimciler daha doğru mücadele etmiş olsalardı, bu daha da büyük bir yardım teşkil ederdi.

Esas olarak, asıl benimsedikleri çizginin problemi şudur: Çin Devriminin bir aşamadaki - yeni demokratik devrim aşaması, hatta onun da alt-aşaması olan Japonya'ya karşı savaş dönemindeki - tecrübesini ve siyasetini alıp, aşağı yukarı doğrudan doğruya bugünkü şartlarda bü- tün dünyada geçerli ilan edemezsin; öyle ki, Çin'in rolü, Japonya'ya karşı savaşta komünist güçlerin ve üs alanlarına eşitlenir, Batılı emperyalistler Chiang Kay-şek olurlar, Sovyetler Birliği ise Japonya. Bunu yapamamanın temel sebeplerinden biri, tek bir

ülkenin, dünyadaki bütünsel sürecin tabii bir parçası olmasıdır. Tek bir ülkede en azından esas olarak ve büyük çapta doğru olan, dünya siyaseti düzeyine yükseltilirse, yanlış olur. Otomatik olarak yanlış olmaz, ama yanlış olma ihtimali mevcuttur, bahsettiğimiz durumda ise yanlıştır.

Örneğin, Japonya'ya karşı birleşik cephe döneminde, Mao gayet berrakça belirtmiştir ki, komünistler Çiang Kay-şek'le birleştiklerinde, nihai olarak, Batılı emperyalist güçlerle birleşmiş ya da bir çeşit ittifak içine girmiş oluyorlardı - özellikle de Çiang Kay-şek'in bağımlı olduğu Britanya ve ABD'den söz etmişti. Britanya ve ABD emperyalistleri kendisine böyle yapmasını söylemedikleri müddetçe, Çiang Kay-şek birleşik cepheyi bozmayacaktı, çünkü o, bunların uşağıydı.²⁴ Dolayısıyla, birleşik cephe oluştururken emperyalistler arasında ayrışmalar yapma meselesinde, Mao'nun kafasının karışık olduğu ya da bunu gizlediği filan söz konusu değildi. Burada biraz tartışmak istediğim 'Siyaset Üzerine' adlı makalesinde, Mao, Japon emperyalizmi ve müttefikleriyle, Britanya ve ABD emperyalistleri arasında ayrışım yapmak gerektiğini, ayrıca bugünkü Britanya ve ABD emperyalizmiyle, geçmişteki, "Uzakdoğu'da Münih Siyaseti"ni savundukları zamanın Britanya emperyalizmi arasında ayrışım yapmak gerektiğini söyler.²⁵ Dolayısıyla, Mao, böyle ayrışım yapmanın gerekliliğini açıkça savunur.

Şimdi, Çin'deki mücadele açısından tamam. Taktik yönelim olarak, ve hatta belirli bir aşamada bir birleşik cephe siyaseti olarak bu doğrudur- kazandıklarına göre demek ki doğrudur gibi dar ve pragmatik anlamda değil, bu, Çin Devriminin genel olarak ilerlemesine yol açtığı için, ve Marksist-Leninist güçlerin zayıflamasına değil güçlenmesine yol açtığı için doğrudur. Bir keresinde Mao'nun da ifade ettiği gibi, bu Çin Devriminin nihai zaferine hazırlığı içeriyordu, çünkü esas olarak doğru ele alınmıştı, ve duruma bakıp, o noktada Çin'deki mücadelenin kendisine bakıp, bu durumda ne gibi siyasetler ve taktikler belirlenmesi gerektiğini çözmeye çalışıyorsanız, bu gibi ayrışmaları yapmak yanlış bir siyaset değildi. Ancak o dönemde bile (30'lu ve 40'lı yıllar), bunu bütün dünya çapına genişletip, enternasyonal proletaryanın emperyalistler arası ayrışım yapması gerektiğini, yani bazılarıyla ittifak kurup diğerlerine karşı çıkması gerektiğini söyleseydiniz, o zaman bu, uluslararası komünist hareket için hatalı bir çizgi olurdu (İkinci Dünya Savaşı'na ilişkin faşizme karşı birleşik cephe çizgisinde olduğu gibi). Bu cins yaklaşım Çin'deki mücadele açısından doğru olmasına rağmen, dünyaya genişletilip uzatıldığı takdirde, ve enternasyonal proletaryanın çizgisi, siyaseti ve yöneliminin rehber çizgisi haline getirilirse, yanlış bir çizgiyi temsil eder.

Örneğin Çin'de Japonya'nın hedef seçildiği dönemde, Hindistan'da da Britanya emperyalizmini hedeflemek doğru olabilirdi; Hindistan'da, Britanya emperyalizmi üzerinde yoğunlaşmak, hatta Japon emperyalizmine daha yakın güçlerle bazı taktik ayarlamalar ve

uyarlamalara bile girmek doğru olabilirdi. Fakat biliyorsunuz, buna izin verilmedi. Bunu yapmaya çalışsaydınız, İkinci Dünya Savaşı'nda Latin Amerika'da bile - Latin Amerika'da! - Baş düşman olarak ABD emperyalizminin üzerinde yoğunlaşsaydınız, o zaman Nazi, faşizm-yanlısı falan olurdu. İş buralara kadar giderdi. Ancak, Çin'de Japonya'yı hedef seçerlerken, belki Hindistan'da da karşı tarafı (Britanya emperyalizmini ve müttefiklerini) hedefleseler iyi olur dedğiniz anda, bütün dünya mücadelesinin tek bir baş düşman hedef seçmesi gerekir şeklindeki referans noktasından tamamen kopmuş olurdu, fakat aynı zamanda, işlerin aslında nasıl olması gerektiği konusunda daha isabetli davranmış olurdu: farklı ülkelerde belirli taktiksel uyarlamalar, manevralar, ve yer değiştirmeler yapılabilir, ancak bunlar, mekanik ve doğrudan uzatmayla, dünya politikasının temeli yapılamaz.

Bu da bizi, peki enternasyonal proletaryanın genel eğilimi o zaman ne olmalıdır şeklindeki genel meseleye geri getiriyor. Genel olarak görüşüm şudur ki, genel yönelimimiz, aşağı yukarı daha önce Stalin'in Leninizm'in Sorunları yazısından okuduğum gibi olmalıdır. Bu noktaya sonuç bölümünde yeniden döneceğim, fakat ne olmamız gerektiğinin içeriği, esas anlamda, ileri ülkelerdeki proleter devrimci güçlerle, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki (atlanması mümkün olmayan ilk aşama olarak) emperyalizme karşı devrimci ulusal kurtuluş mücadeleleri arasında bir birlikten oluşan, emperyalizme karşı bir dünya devrimci mücadele cephesi amaçlamaktır. Genel yaklaşımımıza yön veren temel stratejik yönelim bu olmalıdır. Bu cephe, emperyalizme ve emperyalist düzene karşı bir cephe olmalıdır. Fakat şöyle bir tartışma da yürütülmüş ve yanlış amaçlar için kullanılmıştır: - kötüye kullanılan bir gerçektir bu - mücadelenin her zaman özgüllükleri vardır, ve daha somut siyasetler formüle ederken bunların hesaba katılması gerekir. Biraz önce söylediğim gibi, sorun şudur ki, bu münakaşa, tek bir emperyalist bloğu hedef seçmeliyiz, çünkü bu somut aşamada bu blok diğerinden daha tehlikeli ve daha düşmandır, demenin temeli olarak kullanılmaktadır.

Burada, Mao'nun "Siyaset Üzerine" adlı yazısına dönmek istiyorum, çünkü, yine, 1940'da orada öne sürülen yönelim ve siyaset önemli olmasına, ve Çin açısından genel olarak doğru olmasına rağmen, bunu, enternasyonal strateji olarak dünyaya genişletip uygulama çabası hiç de doğru olmazdı. Örneğin Peking Review'da, galiba 1972'deydi, "Mao'nun 'Siyaset Üzerine' Adlı Yazısını İnceleyelim" başlıklı bir makale yayınlanmıştı; bu yazıda açıkça savunulan şey, şimdi bu çizgiyi dünya mücadelesine uygulayacağız şeklindeydi. İşte burada zıddına dönüşmeye, Mao'nun bu yazıyı yazdığı şartlarda doğru olan bazı şeyler, uluslararası hareket için genel kurallar olarak yansıtılmaya başladı. Aslında 'Siyaset Üzerine' adlı yazıda bile bu şekilde öne sürülüyorlardı, ancak sonradan bu çok daha büyük bir sorun haline geldi, ve 1970'lerde Sovyetlere karşı birleşik cephe çalışmalarının yapıldığı dönemde daha da kapsamlı olarak geliştirildi. Bu açıdan, özel olarak başvurulması gereken formülasyon,

Mao'nun bütün taktiklerine rehberlik eden "aynı ilke" olarak bahsettiği şeydir: "çelişkilerden faydalanmak için, çoğunu kazanalım, azına karşı çıkalım, ve düşmanlarımızı teker teker ezelim".²⁶ Tekrar ediyorum, özellikle mücadelenin o günkü aşamasında, Japonya'ya karşı birleşik cepheye yaklaşımlarına gelince, bu yanlış değildi, aslında çok da önemliydi, bu aşamada ve bu aşamanın ötesinde devrimin ilerlemesine rehberlik etti; ancak bundan genel bir ilke yapmak bence doğru değildir.

Örneğin, bunun merkezindeki ilkeyi, çelişkilerden yararlanıp düşmanları teker teker mağlup etme meselesini ele alalım. Bana öyle geliyor ki, bu, mecburiyetin dikte ettiği bir siyaset olarak kavran- malıdır. Doğru olduğu zaman bile, mecburiyetin dikte ettiği bir siyasettir, belirli bir dönemde, sabit ve donmuş birşey olarak değil, hareketi ve gelişmesi içine kavranması şartıyla, bilfiil (bu sözün revizyonist bir uygulaması vardır, ama doğru olarak da kullanılabilir) bilfiil güçler arası ilişkinin dikte ettiği bir siyasettir. Şayet, belirli bir zamanda, güçlerin arasındaki ilişki yüzünden, düşmanlarınız arasındaki çelişkiden, onları teker teker yenmek amacıyla faydalanma mecburiyetiyle karşı karşıya kalırsanız, evet, bu oldukça doğru olabilir. Fakat bundan genel bir ilke yapılırsa, o zaman otomatik olarak, örneğin Lenin'in Birinci Dünya Savaşı'na yaklaşımına karşı bir münakaşa teşkil eder. Lenin ısrarla tekrar ederek- hatta adeta bu teker teker ilkesinin yanlış uygulamalarıyla alay ediyor gibidir - bu savaşta uluslararası proletarya için şu bloğun mu yoksa bu bloğun mu zaferinin daha iyi olacağı sorusuna cevap vermeyi reddeder; tek söyleyebileceğimiz şey, ikisinin de daha kötü olacağıdır, der.²⁷ Dikkat ederseniz, burada Lenin tamamen gayri-diyalektikmiş gibi görünebilir. Düşmanların teker teker mağlup edilmesini ilke haline getirmekle - bilhassa da bunu dünya çapında bir strateji olarak uygulamakla - alay ediyor gibidir. Birinci Dünya Savaşı'nda, bütün olarak uluslararası proletarya açısından, tek bir düşmanı hedef göstermek, bütün çabaları bu düşmanı mağlup etmeye yöneltmek, sonra da sıradaki diğer düşmana geçmek, kesinlikle doğru değildi; tersine, tam olarak nerede bulunduğumuz temelinde, mızrağın ucunu en yakın hakim sınıfa yöneltmeliyiz, ancak enternasyonal olarak, tüm emperyalizm ve karşı-devrimciliğin yenilmesi ve devrilmesi için çalışmalıyız - Lenin'in mücadelesini verdiği ve uyguladığı çizgi budur. Lenin için gayet açıktır ki, enternasyonalizmin anlamı, Rusya'daki proletaryanın, Rus emperyalizmini ve Rus burjuvazisini devirmek için savaştan, ve oradaki hakim sınıfın zayıflamasından yararlanmaya çalışması, Almanya'daki proletaryaya da, Alman burjuvazisi konusunda aynı şeyi yapması için önderlik edilmesi, İngiliz proletaryasının İngiliz burjuvazisine aynı şeyi yapmasıdır, hepsinin tek bir emperyalisti (ya da bloğu) hedef alıp, bütün çabalarını ona yönlendirmesi değil.

Bence Lenin'in yaklaşımı sadece Birinci Dünya Savaşı'na ilişkin özgül bir siyaset olmakla kalmaz, aynı zamanda enternasyonal proletarya için genel stratejik yönelim olarak da

doğrudur. Lenin bunun içerisindeki taktiksel mülahazaları elbette gözardı etmedi. Örneğin, İrlanda'lıların, İngiltere'nin zayıflamasından yararlanıp esas olarak İngiltere'ye karşı mücadele etmelerini hatta Almanya'yla bazı mukaveleler yapmalarını, Almanya'dan mermi vb satın almalarını doğru buluyordu. Bunu asla eleştirmede. Onların böyle yapmalarını doğru buluyordu. Fakat bunlar bu yaptıklarını ilke haline döndürmeye kalksalar, İrlanda'nın ihtiyaçları yüzünden herkesin İngiltere'ye karşı birleşmesi gerektiğini söyleselerdi, Lenin bu işin biraz fazla ileri gittiğini, herşeyi zıttına dönüştürdüğünü düşünürdü, ve haklı da olurdu. Aynı şekilde, Lenin'e boşuna Alman ajanı demediler. Rusya'ya nasıl geri dönebileceği konusunda vb Almanya'yla bazı aranjmanlar yaptığı doğrudur. Alman ajanı değildi, ama çelişkilerden yararlanmayı biliyordu. Esas nokta şudur ki, bunu, düşmanlarımızı teker teker hedef alıp yenme şeklinde uluslararası boyutta bütün bir çizgiye, stratejiye, ve siyasete döndürmedi. Biraz önce örnek verdiğim, Çin'de esas olarak Japonya'ya karşı, kapı komşu Hindistan'da ise esas olarak Britanya emperyalizmine karşı savaşmak, bence doğru yaklaşıma işaret etmeye başlıyor. Tek bir düşmanı hedef gösterip yenmenin, ardından bir sonrakine geçmenin, bilhassa dünya çapında, hiçbir stratejik ilke olarak doğru olamayacağını gösteriyor.

Başka bir konuşmamda bunu bir sokak döğüşü örneğiyle açıklamıştım; beş kişinin üzerine saldırmaya hazır olduğu bir durumla karşılaştığınızı düşünün, bir değerlendirme yapıyorsunuz ve diyorsunuz ki, bunların beşiyle birden başedemem, iyisi mi bazı çelişkilerden yararlanayım, bir ya da ikisini hedefleyim, onlarla uğraşayım, diğerlerini tarafsızlaştırmaya çalışayım, hatta onları geçici olarak kendi tarafıma alayım. Evet belki böyle yapmak zorunda kalabilirsiniz. Ama duruma bakıp söyle demek de mümkündür: hemen beşiyle birden uğraşabilirim, zaten hiçbirinin iyi bir tarafı yok, en iyisi ben hepsini yerle bir edeyim, benim için de, geri kalan herkes için de çok daha iyi olur. Durumun her iki şekilde de ortaya çıkması mümkündür, bir tanesinde bir siyaset doğru olacaktır, öbür durumda bir diğer siyaset. Bir anlamda bu Çin Devrimi'nde oldu, ve farklı zamanlarda tek bir emperyalist bloğu hedeflediler. Örneğin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, esas olarak ABD emperyalizmine karşı mücadele ettiler, ancak bu, diğer emperyalistlerle ittifaka girmeyi içermedi, çünkü bunun temeli aslında mevcut değildi. ABD bloğunun niteliği yüzünden, bu gerçekçi bile değildi. Esas nokta şudur ki, mesele, mecburiyet ve özgürlük meselesidir, bunların arasındaki diyalektik ilişki meselesidir. Düşmanları teker teker yenmek zorunda olmak diye genel bir ilke ve siyaset yoktur. Önemli olan nokta şudur: bu bir ihtiyaç ve özgürlük meselesi, ve bunların arasındaki diyalektik ilişki meselesidir. Düşmanları teker teker mağlup etmek gerektiği genel bir ilke veya siyaset değildir. Örneğin, eğer sosyalist kamp 1950'lerde ve daha sonra, sosyalist bir kamp olarak gerçekten pekiştirilip güçlendirilmiş olsaydı, görüşümce, tahlil sonucu ortaya çıkardı ki, emperyalistler büyük ihtimalle 1960'larda bu sosyalist kampa karşı savaş açarlardı. Büyük ihtimalle bunu yapma

İhtiyaçları olurdu. Bu sosyalist kampın emperyalistleri bölmeye çalışması belki doğru olurdu, belki de, şöyle söylemek daha iyi olurdu: “Tamam, bu kavga son kavgamızdır artık, haydi girişelim.” “Sosyalist kampa saldırmak mı istiyorsunuz, iyi o zaman - zamanıdır, inceldiği yerden kopsun, bu iş bittiğinde dünyada emperyalizmden pek birşey kalmıyacak.” Bu ikincisinin daha iyi bir siyaset olmayacağını söylemeye dilim varmıyor. Durumun tahliline dayanacaktır. Ancak bu durumla karşı karşıya kalan sosyalist bir kampın, eğer enter nasyonal proletaryanın çıkarları doğrultusunda hareket ediyorsa, düşman kampını bölüp düşmanlarıyla teker teker savaşması gerektiğinin bir ilke olduğunu söyleyemezsiniz.

İçinde bulunduğumuz duruma gelecek olursak, genel ilke olarak, iki esas akımdan oluşan bir dünya devrimci mücadele cephesi olduğu düşüncesindeyim. Başka bir deyişle, devrimci mücadele yeknesak değildir. Dünyanın her yerinde proletarya burjuvaziye karşı savaşıyor değildir, ne de, biraz önce bahsettiğim gibi, dünyanın her yerinde halk kitleleri aynı emperyalizme, aynı burjuvaziye karşı savaşıyor değildir. Farklı ülkelerde farklı şartlar, farklı özellikler, farklı taktik gereksinimler vardır; bu sadece farklı ülkeler için değil, aynı ülke içerisinde farklı aşamalar için de geçerlidir. Fakat aynı zamanda bu çağda dünya devrimci hareketinin iki esas akımı vardır: ileri ülkelerde proleter-sosyalist devrim, sömürge ve bağımlı ülkelerde anti-emperyalist demokratik (ya da yeni-demokratik) devrim. Bu ikincisi, yeni demokratik mücadele, yine, farklı ülkelerde kendine has özelliklere sahiptir, fakat genel olarak dünya devrimci hareketinin genel bir akımını teşkil eder - ve belli bir ülkedeki ve uluslararası alandaki şartlar elverdiği için, proletaryanın önderliği ele geçirebildiği yerlerde (bunun garantisi yoktur ama imkanı vardır), mücadele sadece emperyalizme karşı dünya devrimci hareketinin genel bir parçası olmakla kalmaz, aynı zamanda o ülkede sosyalizmi ilerletmesi de mümkün olur. Dolayısıyla, genel anlamda, sömürge ülkelerdeki bu anti-emperyalist mücadele, emperyalizme karşı devrimci mücadele genel dünya cephesinin bir parçasıdır, ayrıca, proletaryanın önderliği ele geçirdiği yerlerde, sosyalist aşama ilerletilebilir ve dünyadaki proleter-sosyalist devrimin daha da doğrudan ve yakın bir parçası olur.

Şimdi bu bizim genel, bütünsel yönelimimizdir. Peki uluslararası mücadeledeki özgül yönelimimiz ne olmalıdır, içinde bulunduğumuz durumda somut stratejik ve taktik yaklaşımımız ne olmalıdır? Buna, zıddı açısından bakılmalıdır, yani ne olması gerektiği konusundaki hatalı kavramlar açısından bakılmalıdır. Buna doğrudan değinmeden önce, stratejik yönelimimizin, sadece Sovyetler Birliği'ne karşı (ya da sadece ABD'ye karşı) değil, her iki süpergüce karşı olması bir birleşik cephe gerektiği şeklindeki düşüncüyü tartışmalı ve eleştirmeliyiz. Bu düşünce, Hem Sovyet hem de Çin revizyonizmine, ve bunların güçleri bir ya da diğer emperyalist süpergücün saflarına katma dolaplarına şiddetle karşı olan, Marksist-Leninistler de dahil, çeşitli güçler tarafından ortaya atılan bir düşüncedir. Daha

özgöl olarak, iki süpergüce karşı birleşik cephe çizgisi, Çin revizyonistlerinin “üç dünya teorisi”ne karşı Mao’nun siyaset ve ilkelerinin bugün şartlarında doğru uygulaması olarak sık sık öne sürülür. “Üç dünya teorisi”nin hatasının bir emperyalistler bloğuna karşı diğer emperyalistler bloğuyla ittifak aramaması olduğu, aslında yapmamız gerekenin ise, her iki süpergüce karşı birleşik cephe kurmak olduğu iddia edilir. Bu çizgi, bütün emperyalistlerin aynı nitelikte olduğuyla hemfikirdir, ancak bugün dünyada oynadıkları rolün aynı olmadığına işaret ederek, bu yüzden iki süpergücü ayırmaya çalışmamız gerektiğini ve mücadelemizin esas odağı olarak bunları hedeflememiz gerektiğini iddia eder. Bugün dünyada, hatta iki emperyalist blokla ilişkili olarak, bütün emperyalistlerin aynı rolü oynamadığı doğrudur. Bilhassa ABD ve Sovyetler Birliği’nin, diğer emperyalist devletlere nazaran, dünya olaylarına ilişkin, kendi bloklarına ilişkin oynadıkları nitel olarak farklı bir rol - nitel olarak farklı bir tabiat değil nitel olarak farklı bir rol - vardır. Ancak buradan çıkarak, ABD ve Sovyetler Birliği’ni hedef seçmeliyiz, dünya çapında bir birleşik cephe mücadelesinin hedefi yapmalıyız denmeye çalışıldığında, bana öyle geliyor ki, burada bunun hatalı olduğunu gösteren iki şey olmaktadır.

Birincisi, bu tavrın mantığı sizi herşeyden önce diğer emperyalistlerin aslında düşman olmadıklarını söylemeye sevkedecektir. Aksi takdirde, bu iki süper gücü baş düşman olarak, mücadelenin baş hedefi olarak diğerlerinden ayırmak gerektiğini söylemenin doğru dürüst pratik ve somut bir anlamı yoktur. Çünkü eğer iki süpergüce karşı bir birleşik cephe inşa etmeye çalışırsanız, neden güçleri mümkün olduğu kadar geniş bir çapta birleştirmiyesiniz ki? Ve eğer iki süpergücü hedef seçerseniz, Mao’nun uyguladığı metodu uygulamaya çalışırsanız - doğrudur, Mao, tam da Japon emperyalizmini baş düşman olarak hedef alma temelinde, Çiang Kay-şek gibi, ABD ve Britanya emperyalistleri gibi, karşı-devrimci olduklarını kesinlikle teslim ettiği güçlerle birleşmiştir. Tekrar ediyorum, bence o durumda Mao hatalı değildi, ancak bu yaklaşımın belirli bir mantığı, belirli bir tutarlılığı vardı, ve bugünkü dünya durumunda, bir kere iki süpergücün baş düşman olduğunu söyledikten sonra, tutarlılığınızı muhafaza etmek için daha küçük emperyalistlerle birleşmeyi amaçlamak zorundasınız, en azından Mao’nun Japonya’ya karşı Çiang Kay-şek’le yaptığı cinsten sınırlı bir birliği amaçlamalısınız. Çin’li komünistler, aslında Çiang Kay-şek’le somut olarak pek de birleşmediler; esasında çoğu zaman ona karşı savaştılar, ancak Japonya’ya karşı birleşik cephe siyaseti artık onu alaşağı etmeyi değil, Çiang Kay-şek’in güçleriyle antagonist çatışmadan kaçınmayı amaçladıkları anlamına geliyordu. Çiang Kay-şek böylesi çatışmaları kendisi başlattığı ya da kışkırttığı zaman bile, Çinli komünistler bunu durdurmaya ve daha fazla gelmesini önlemeye çalıştılar. Dolayısıyla, bence buradaki benzetmeye göre, en yüksek sayıda gücü iki süpergüce karşı yönlendirmenin bir parçası olarak, daha küçük emperyalistleri alaşağı etmeye yönelik mücadeleyi frenlemek, gelişmesi için çaba göstermemek zorundasınız, ki iki süpergüce karşı mümkün olan en geniş mücadele

parçalanmasın. Bence burada artık bu yaklaşımın ne kadar yanlış olduğu, daha küçük kapitalist ve emperyalist ülkelerde sizi eninde sonunda nasıl sosyal-şoven bir tavra, burjuvazi ile birleşme tavrına götüreceği iyice belli oluyor. Bu, dünyayı yeniden paylaşmak için bir dünya savaşına gitme yönündeki kendi ihtiyaçlarını, kendi ihtiyaçlarını, iki süpergücün yaptıkları yüzünden başlarına gelen birşey olarak göstermeye çalışan örneğin Avrupa burjuvazisinin işine yarayacaktır.

İkincisi, bana öyle geliyor ki, bu iki süpergüce karşı birleşik cephe çizgisinin mantığı, eninde sonunda, süpergüçlerden sadece birini seçip hedeflemeye yol açacaktır. Çünkü düşmanı bölümler demeye başladığınız anda, niye sadece iki süpergücü hedef seçmekle kalasınız ki? Çelişkiler kanununa göre, bu iki süpergüç de çelişki içindedir, zaten tam aynı olmaları da mümkün değildir, dolayısıyla, birini ya da ötekini baş düşman ilan etmelisiniz - bu mantık, başta fikir birliğinde olmadığınızı söylediğiniz aynı pozisyona sizi dosdoğru geri getirecektir, eğer bu tip bir yola girerseniz. Lenin, enternasyonal proletarya açısından her iki tarafın da zaferinin daha kötü olduğunu, her iki emperyalist koalisyonun da daha kötü olduğunu söylüyoruz dediğinde, bildiğim kadarıyla, diyalektik materyalizme daha uygun düşüyordu. Başka bir deyişle, emperyalist bloklar arasında seçecek hiçbir şey yoktur, emperyalist devletlerin hiçbirine veya onlara bağımlı karşı-devrimci devletlerin hiçbirine karşı yürütülen mücadeleyi bir kenara itmenin, nötralize etmenin veya önemini azaltmanın - sadece genel soyut bir ilke değil aynı zamanda bugünün somut gerçeği içinde de - temeli ve doğru bir yanı yoktur. Şimdi bu demek değildir ki, belirli bir ülkede mücadeleyi bir ya da diğer emperyaliste karşı yöneltemezsin, hatta bazı çelişkilerden yararlanamazsın. Bunun anlamı şudur: bugün iki süper güç diğer emperyalistlerden farklı bir rol oynamasına rağmen, dünya çapında ve enternasyonal proletarya için genel bir strateji olarak, düşman, emperyalistlerin bir-ikisi değil, emperyalizmin kendisidir ve emperyalizme bağımlı gerici güçlerdir; bu gerçek taktik olarak hesaba katılması gereken birşeydir, ancak bu, iki süpergücün devrimin baş hedefi ve baş düşmanı olarak öne çıkartılması gerektiği sonucuna götürmemelidir.

Bazen bu tip bir çizginin savunması olarak denir ki, evet ama baksanıza burjuvazi proletaryayı bölmeye çalışıyor, proletarya neden burjuvaziyi bölmeye çalışmasın? Niçin düşmanı bölerek zayıflatmaya çalışmayalım? Bence bunun hakkında iki şey söylenebilir, ve her ikisi de aynı temel noktayla ilişkilidir. Bir kere, bu tip bir münakaşada ima edilen cinsten tek bir burjuvazi yoktur. Özellikle bütün olarak dünyadan bahsediyorsak, **TEK bir burjuvazi olduğu kavramı, son derece hatalı, metafizik ve idealist bir kavramdır**. Bu, tam da Marksist-Leninist ekonomi politiğin ortaya çıkarttığı, ve özellikle de kapitalist birikim sürecinin kendi anarşisinin kaçınılmazlığı konusundaki kavrayışın ortaya çıkarttığı temel bir noktadır. Bilhassa uluslararası düzeyde konuşuyorsanız, birleşik bir merkezi, ortak bir çıkarı olan TEK bir burjuvazi diye birşey kesinlikle yoktur, aksi takdirde neden birbirlerine karşı

dünya savaşına gittiklerini nasıl anlayacaksınız? TEK bir burjuvazi olsa, savaşa gitmesinin hiçbir anlamı olmaz, ya da Kautskyci bir tahlil meselesi, emperyalistlerin hatalı siyasetleri veya sübjektifliği meselesine döner, oysa savaş, sermaye anarşisinin kaçınılmaz gücü, ve bilhassa emperyalizm çağında, birikimi sadece uluslararası çapta mümkün olan ulusal temelli sermayenin diğer ulusal temelli sermayelerle çelişkisinin hatta antagonizmasının özgül ifadesidir. Farklı gruplar ve bloklar, özellikle de farklı ulusal sermaye, finans sermaye, devletleri tekrar tekrar birbirleriyle şiddetli çatışma içine girerler, ve dünyayı yeniden paylaşmak için savaşa gitmek zorundadırlar. Dolayısıyla, birlik içinde siyasetler uygulamayı amaçlayan TEK bir burjuvazi diye birşey yoktur. Bu demek değildir ki, bir grup emperyalist başka bir grup emperyaliste hiçbir zaman destek vermez, ya da bütün (ya da hemen hemen tüm) emperyalistler proletaryaya karşı birleşmez - bazı özgül zamanlarda bunu Rus Devrimi'ne karşı yapmışlardır, ancak eğer bunu her zaman yapmaları mümkün olsaydı, o zaman zaten Rus Devrimi de olmazdı. Rusya'da emperyalist cepheyi yarabilmelerinin, Lenin ve Stalin tarafından da izah edilen başlıca sebeplerinden biri, emperyalistlerin son derece bölünmüş durumda olmaları, ve artık İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda iş işten geçene kadar, Rus Devrimi'ni ezmek için birleşmelerinin mümkün olmadığıdır.

Bu da bizi ikinci noktaya getiriyor - burjuvaziyi bölmekten bahsetmek istiyorsanız, uluslararası alanda bugün olduklarından daha bölünmüş olmaları zordur. İki blok içinde sıralanmış birbirlerine karşı savaşa gitmeye hazırlanıyorlar - bu savaş her ne kadar gerçek bir vahşet içerse de - böyle bir savaşın kendisi, hatta hazırlığı bile muazzam bir vahşet içerse de - bu düzenin korkunç sonunu, ve Lenin'in bir keresinde söylediği gibi, yepyeni bir çağın da başlangıcını daha fazla yakınlştırıyor, tamamen ortaya çıkartmasa bile yakınlştırıyor. Fırsatlar değerlendirilirse, bu daha da ilerletilebilir. Kendi kendine olmaz, ancak bunun fırsatlarını ortaya çıkarır. Ayrıca, burjuvaziyi bölmek konusunda proletaryanın pek fazla bir özgürlüğü yoktur. Devlet iktidarını elinde tuttuğu yerlerde, taktik önlemler ve manevralarla bazı bölünmeleri çoğaltması, emperyalistler arasında varolan bölünmelerden faydalanıp bunları derinleştirmesi belki mümkündür, bu bir gerçektir. Fakat uluslararası komünist hareketin bu konuda yaptığı başlıca hata, bunun ne dereceye kadar yapılabileceğini büyütme ve abartma, bu temelde ciddi hatalara düşme olmuştur.

Örneğin, İkinci Dünya Savaşı'na ilişkin tekrar tekrar öne sürülen - ve faşizme karşı birleşik cepheye önderlik edecek sosyalist bir ülkenin mevcut olması çizgisiyle uyum içinde olan - bir çizgi de şudur: Sovyetler Birliği'nin ağırlığı olmasaydı ve Sovyetler Birliği'ni destekleyen güçlerin topladığı kitle baskısı olmasaydı, aslında ABD ve Britanya emperyalizmi ile Alman ve Japon emperyalizmi bir yolunu bulur birbirlerine girmezlerdi, Sovyetler Birliği'ndeki kitleler ve onları destekleyener, bu emperyalistleri savaşmaları için zorlamak zorunda kaldılar. Şimdi, çok kısıtlı ve tali derecede bu gibi çabaların biraz etkisi olmuş olabilir. Fakat

esas olarak, proletaryanın emperyalistlere çıkarlarının ne olduğunu söyleyip onların kendi çıkarları için savaşmalarını sağlamaya çalışması gerekmez. Sadece ilke olarak ya da soyut olarak değil, gayet somut olarak, İkinci Dünya Savaşı'nda emperyalistler birbirleriyle savaşa gitmeye itildiler; aynı zamanda, bunu nasıl yapacakları konusunda bazı özgül taktikler de benimsedikleri doğrudur. Sosyalist bir ülke ve güçlü bir enternasyonal hareket tali olarak, taktiksel açıdan, bunları etkileyebilir, ve bu, bazı yönlerden önemli olabilir, ancak emperyalistler arasındaki ilişkilerin ne biçimde ifadesini bulacağını esas anlamda ve temel yönüyle etkileyebileceğinizi zannetmek, çok ciddi bir hatadır, burjuvazinin kuyruğuna takılmaya götürür. Başka bir deyişle, ABD emperyalizminin Japon emperyalizmiyle İkinci Dünya Savaşı'ndaki gibi savaşması, büyük çapta objektif emperyalist çıkarların çatışması yüzündendir. Taktiksel kaygılar, askeri strateji, tüm bunlar - diplomasi, siyaset - bunların hepsi işin içine girdi, hiçbir şey önceden buyrulmadı, ancak objektif, ve nihayetinde ekonomik çıkarlar, Sovyetler Birliği ve Komünist Enternasyonal tarafından, diplomatik alanda yapılan ya da uluslararası çapta yapılan herşeyden çok daha esastı.

Dolayısıyla gerçekten de burjuvazi içindeki bölünmelere, kapitalist sistemin kendisinin esas niteliği, bilhassa anarşinin zorlayıcı gücüyle bunun emperyalizm çağındaki ifadeleri çok daha fazla sebep olur. Ve içinde bulunduğumuz dönemde, somut olarak, burjuvazi keskin bir şekilde bölünmüş durumdadır. Örneğin (Enver Hoca'nın bizi götürmek istediği) 15-20 sene öncesine nazaran, (diyelim 60'lı yılların başında) ABD ve bloğuyla Sovyetler Birliği ve bloğu arasındaki ilişkiye bakacak olursanız, bu iyice öne çıkmaktadır; o dönemde bunların esas özelliği, bölünmüş ve çekişme içinde oldukarı zaman bile birlik içinde olmalarıydı, devrime karşı, dünyadaki ezilen kitlelere, ve onların mücadelelerine karşı birlik içindeydiler. Başka bir şekilde belirtecek olursak, bunların arasındaki çatışma değil işbirliği esastı. O noktada durum böyleydi, her ne kadar aralarında farklılaşma olsa da, çatışma olsa da, birbirleriyle rekabet içinde kendilerine etki alanları arıyor olsalar da. Fakat bugün bunun zıttı doğrudur. Çatışma, işbirliğine göre kesinlikle esastır, ABD ve bloğu ile Sovyetler Birliği ve bloğu arasındaki ilişkinin temel ögesi, devrimci mücadelelere ve kitlelere karşı şurada burada birleşmeleri değil, karşılıklı dalaşmaları ve birbirleriyle topyekün bir karşılaşmaya doğru ilerlemeleridir. Bu da aslında son derece elverişli bir potansiyel ortaya çıkartır. Bu potansiyel farkedilir ve ele geçirilirse, proletarya devrimi için bir avantajdır, en azından avantaja dönüştürülebilir. Daha önce de söylediğim gibi, Rus Devrimi'nin o şartlarda gerçekleşmiş olması - emperyalistler arası antagonist bölünmeler, dünya savaşı - kaza eseri değildir. Lenin de Stalin de bunu vurgulamışlardır. Emperyalistler birbirlerine karşı savaşta olmasalardı, hep beraber Rus Devrimi'ne saldıracak durumda olsalardı, büyük ihtimalle onu daha beşikteyken boğabilirdi. Birşeyler yapabilecek duruma geldiklerinde artık iş işten geçmişti, ve bir dereceye kadar çabaladıkları halde, Rus Devrimi'nin sağlamlaşmasını engelleyemediler. Dolayısıyla, hence, zaten bölünmüş olan uluslararası burjuvaziyi bölme

kavramı üzerine bütün bir siyasi yönelimi temel alan bu gibi münakaşalar, gerçekleri doğru olarak kavramıyorlar. Diyalektik materyalizme, gerçek motor ve itici güçlerin ne olduğu, bunların somut ifadesinin ne olduğu, ve içinde bulunduğumuz durumda ihtimallerin ve potansiyelin ne olduğu hakkında doğru bir kavrayışa yeterince dayanmıyor, hatta bunlardan ciddi olarak sapıyorlar.

Bence bunun tersine, benimsememiz gereken doğru strateji, devrimci hareketin iki esas akımının, dünya çapında ortak düşmanın emperyalist sistem ve finans sermaye olduğunun doğru olarak kavranışına dayanan stratejidir. Başka bir deyişle, canalcı bir nokta ve ayrışım çizgisi üzerinde yoğunlaşacak olursak: dünyanın bütün ülkeleri, genel bir olgu olarak, finans sermayenin hakimiyeti altındadır, fakat bunu bir avuç ülke (ve bunların burjuvazileri) kontrol eder, burjuvazilerinin finans sermayeyi kontrol etmediği ülkeler ise çoğunluktadır. Bunun başka bir şekilde ifadesi ise şudur: nihayetinde bugün dünyada toplumu yönetip biçimlendirmeye muktedir iki güç vardır. İktidarda ya finans sermaye olacaktır, ya da devrimi ilerleten ve onu dünya devriminin bir üs alanı olarak inşa eden ve geliştiren proletarya. Bu nihai olarak ve son tahlilde böyledir - burada "son tahlilde" ifadesinin iyi anlaşılması önemlidir, çünkü bu, dünyanın çoğu yerinde mücadelenin en yakın aşaması, hemen sosyalist devrim için mücadele demek değildir. Çünkü finans sermayenin yerel olarak kontrol edilmediği çoğu ülkede, finans sermayenin hakimiyeti, "üçüncü dünya"nın tipik özelliklerinden olan gerilik ve eklemsizliği pekiştirip vurgular, demokratik bir ögesi olan - genel olarak anti-feodal fakat her halükarda önemli bir demokratik ögesi olan - anti-emperyalist bir mücadele vermeyi hem gerekli hem de mümkün kılar, bu ise devrimin birinci aşamasını teşkil eder ve ardından sosyalist aşamayı hazırlar, bunun gerekli bir hazırlığıdır. Her halükarda, bunlar aşağı yukarı (hiçbir şey mutlak olmadığı için aşağı yukarı) müstakil iki aşamadır.

Bunun mutlalk olmadığını söylemek önemlidir, çünkü yine, uluslararası sahne ve çelişkilerin dünya çapında gelişmesi, tek bir ülkede orada kendi kendine mevcut olandan daha tayin edicidir. Eğer Rusya'daki Ekim Devrimyle aynı zamanda Almanya'da başarılı bir proleter devrim olmuş olsaydı, Rusya'daki köylülüğe yaklaşım tamamen farklı olurdu. Hayır, Troçki'nin siyasetlerini benimseyip "tamam artık bütün köylülüğü kurşuna dizebiliriz" deselerdi - yani hepsini düşman kampında ilan etselerdi - demiyorum, ancak köylülüğü farklı ele alabilirlerdi. Kollektifleştirme konusunda daha hızlı gidebilirlerdi ve tarımı kollektifleştirme sürecinde, bunu yapmak için, köylülüğü karşılarına almayacak şekilde daha güçlü bir maddi temele sahip olurlardı; burada biraz spekülasyon olduğu doğrudur, ama bence belirli bir gerçek de söz konusu. Veya örneğin, sosyalist Çin iki taraftan (iki bloktan) emperyalist kuşatma altındayken, İran'da başarılı bir devrim olmuş olsaydı, ve/veya hatta belki daha az güçlü emperyalist ülkelerden birinde başarılı bir devrim olmuş olsaydı, bunun

Çin'in kendi içerisinde sınıf mücadelesi üzerinde ve siyasetin her düzeyinde önemli bir etkisi olurdu. Dolayısıyla denilebilir ki, dünya devriminin genel bir niteliği vardır, ve iki farklı tip ülkede iki farklı tip devrim içerir - finans sermayenin yerel olarak kontrol edildiği ülkeler, ve durmun böyle olmadığı ülkeler, buna uygun olarak, en yakın aşamanın proleter-sosyalist devrim olduğu ülkeler, ve sosyalist aşamaya hazırlık olarak, anti-emperyalist ve demokratik mücadele için geniş bir birleşik cephenin gerekli ve mümkün olduğu ülkeler. Bu, kavramamız ve uygulamamız gereken genel bir olgu, genel bir ilkedir, ancak mutlakmış gibi görülmemelidir, çünkü farklı durumlar ve mücadeleler arasında bir içiçe geçiş vardır, ve bütün bunları en çok tayin eden dünya çapındaki gelişmelerdir.

Bütün bunları akılda tutarsak, ve günümüzün somut gelişmelerine, güçlerin saflaşmasına bakarsak, bana öyle geliyor ki, bazı önemli taktiksel meseleler söz konusudur. Bunlardan biri, bu başlıca iki emperyalist gücün oynadığı özgül bir rol olduğudur, bu iki emperyalist güç gerçekten de oynadıkları rolle diğer emperyalist güçlere nazaran daha farklı bir şekilde ortaya çıkarlar. Burada vurgulanması önemli olacaktır ki, bu diğer emperyalistler, kendi ihtiyaçları ve kendi ilişkileri yüzünden, dünyayı paylaşmak için savaşa itilirler. Örneğin, Batı'lı emperyalistleri ele alalım, ABD bloğunun geri kalan güçleriyle olan ilişkilerle, bloğun "üçüncü dünya"yla olan ilişkileriyle, bu blokla Sovyet bloğu arasında olan ilişkileriyle, bugünkü somut durum ve herşeyin nasıl hareket ettiğini de gözönünde bulundurursak, hepsi - farklı durumlarda farklı ifadeleri vardır elbette - dünyayı yeniden paylaşmaya zorlayan bir gereksinim içindedir. Bu Batı'lı emperyalist devletlerin hiçbiri (ki buna Japonya da dahildir) hiçbiri, bu durumdan sıyrılıp çıkabilecek, hayatlarını devam ettirmek için - örneğin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kısmi ve sınırlı da olsa olduğu gibi - işleri yeniden biçimlendirecek halde değildir; hiçbiri, dünyanın yeniden paylaşımı olmaksızın buna erişemez. Çeşitli emperyalist devletlerin, blokların kendi içerisindeki çeşitli ilişkilere ilişkin ve bloklar arasındaki çatışmaya ilişkin, "üçüncü dünya"ya ilişkin vb farklı rolleri olsa da, hepsi için doğrudur ki, yeniden paylaşım olmaksızın hayatlarını devam ettirmeleri mümkün değildir. Herbirinin, bu yeniden paylaşım ihtiyacı vardır, buna zorlanmakta, buna doğru itilmektedirler.

Aynı zamanda, savaşa doğru bugünkü hareket açısından, işlerin bugünkü gelişmesi açısından - özellikle siyaset formülasyonu, müttefikleri saflaştırma girişimleri açısından - bu süpergüçlerin özgül roller oynadığı doğrudur. Herşeyden önce ve en önemli olarak, bunların kendilerine has rolleri vardır, ve önemli bir anlamda da, nitel olarak adı geçen iki blokla ilişkiler açısından farklı bir role sahiptirler. Bunlar bu blokların başını çekmektedirler, bunları birarada tutmanın ardındaki esas güçler bunlardır, ve her ikisi için de - bu örneğin ABD emperyalistleri açısından son derece keskindir - bunları savaşa iten özgül durumun en azından bir parçası, tam da kendi bloklarını birarada tutmada karşı karşıya oldukları

zorluklardır. Bu demek değildir ki diğerleri bağımsız olarak barış yoluna koyulmak niyetindedir. Ancak hepsi ve tek tek herbirinin yeniden paylaşım gereksinimi olsa da, o kadar çok birbiriyle çelişki içinde olan emperyalist çıkar vardır ki, o kadar çıkar çelişkisi vardır ki, bu bloğu birarada tutmak zordur. Bir Ortadoğu'ya bakın: Camp David... elveda Sedat... merhaba Suudi Arabistan'a gönderilen AWACS uçakları vb. Bütün bunları birarada tutmak çok karmaşık bir iştir. Ayrıca bir de Batı Avrupa'da devam eden savaş aleyhtarı hareket var, ABD'de sosyal tabanlarını zincirlerinden boşandırmak için ve tam da savaş hazırlığının bir parçası olarak uluslararası alanda arzu edilen ilişkileri kalıba sokmak için, ABD emperyalistlerinin tam da şimdi Reagan'ın sıkı kovboyluk yapmasına ihtiyaçları var. Elbette öte yandan Reagan'ın yaptığı bu vur-kır gösterilerinin müttefik ülkelerde zararlı sonuçlara yolaçtığı da doğrudur, çünkü bunlar nükleer bombaların nasıl Avrupa'nın üzerinden uçacağını vb işitmek hiç istemiyorlar; bu Batı Avrupa emperyalistleri de savaşa gitmek ihtiyacında olsalar da, onların kendi çıkarları ve ihtiyaçları var. Bütün bunlar ABD emperyalistleri açısından savaşa daha da önce gitmeye zorlayan bir faktörü daha teşkil ediyor, çünkü bu meseleler ortadan kaybolacak veya yatışacak değil.

Sovyetler de kendi açılarından o bloğu birarada tutmada, bloktaki diğer revizyonist burjuvazilere nazaran, hatta oldukça gelişmiş ve ileri ülkeleri yönetmekte olan Doğu Alman ve Çekoslovak burjuvazilerine nazaran farklı bir role sahiptirler. Sovyet bloğunun da kendi özgüllükleri vardır, bunların içine - ki bu Kautski'ciliğe karşı bir münakaşadır aslında - Sovyet bloğundaki bazı ülkelerin Sovyetler Birliği'ne tarımsal ürünler karşılığı sanayi ürünleri gönderen, endüstriyel olarak daha gelişmiş ülkelerin olduğu da dahildir; bu ise emperyalizm hakkında klasik Kaustsky'ci görüş değildir - bildiğiniz gibi, Kaustky'ye göre, emperyalizm, geri tarımsal ülkelerin ileri sanayileşmiş ülkeler tarafından hakimiyet altında tutulmasıdır. Aslında, bazı sınırlı ve kısmi açılardan, Sovyetler bloğunda bunun bir çeşit tersi mevcuttur; bunun, sözü geçen bloğun tarihi ve gelişmesiyle yakından bağı vardır, fakat bu gerçek, bloğun emperyalist olduğunu ve çıkarlarının da emperyalist olduğunu değiştirmez. Bu ise, Sovyetler Birliği'nin o blokta özgül bir rol oynadığı gerçeğinin bir göstergesi ve yansımasıdır.

Dolayısıyla, iki süpergücün özgül rolleri hesaba katılması gereken taktiksel bir meseledir. Nasıl? İki süpergücü baş düşman ya da mücadelemizin esas odak noktası olarak hedef seçmek suretiyle, diğerlerini dışlayacak biçimde mücadelemizin hedefi yaparak değil, bu iki süpergücün özgül rolü konusunda, aynı zamanda diğer emperyalistlerin niteliği ve rolü hakkında proletaryayı eğiterek; ve bunun önemli bir parçası olarak, kitlelerin zihinlerini şu konuda açıklığa kavuşturarak: mücadeleleri sırasında, büyük ihtimalle, dünyada hemen hemen her ülkede devrimin tam zaferini kazanmadan önce, şu veya bu şekilde şu meseleyi halletmek zorunda kalacaksınız ki, bu iki süpergüç sadece kendi emperyalist bloklarının

önderi olma ve bu blokları şekillendirme anlamında esas güç olmakla kalmıyor, aynı zamanda, devrime karşı çıkmak ve devrimi bastırmaya çalışma konusunda, ayrı ayrı ve bazen de birlikte, karşı-devrimin de esas kaleleridirler. Bunu, henüz bilinçli olarak devrimci olmayan mücadelelerde bile, örneğin Polonya'da, ya da dünyanın başka yerlerinde görebilirsiniz. Devrimi bizzat yapmanın, ve içinde bulunduğumuz şartlarda devrimi özellikle sosyalist aşamaya ilerletmenin karmaşık güzergahında, böyle bir devrimi ezmeye çalışan bu iki süper gücün biriyle (ya da bazen her ikisiyle) uğraşmadan, bunları herhangi bir ülkede ya da herhangi bir durumda gerçekleştirmeniz az ihtimaldir. Örneğin baş hedefin ve en yakın hedefin, iki süpergüç değil, içerdeki burjuvazi olması gereken Batı Avrupa'da bile, bu, devrimci mücadelenin dönemeçleri ve dolambaçları sırasında, bu iki süpergüçle aşağı yukarı kesinlikle uğraşmanız gerektiği gerçeğini değiştirmez. Bu, kavrayışımızın bir parçası olması gereken, stratejik düşüncemize katılması gereken taktik fakat önemli bir meseledir.

Ancak daha genel anlamda, tam da dünya çapında bir yaklaşımla şu da doğrudur ki, genel ilke olarak, devrimci mücadeleyi inşa etmede en büyük ilerlemeleri kaydetmeyi amaçlarken, bu sırada ve aynı zamanda, bütün ülkelerde devrimci durumun gelişmesine hazırlanmak zorundayız - devrimci durumların fazla da haber vermeden ve görünüşte beklenmeden ortaya çıkıp keskinleştiğini de akıldan çıkartmamalıyız. Ancak herhangi bir noktada, taktiksel yönelimimiz de, başlangıç noktamız olarak herşeye uluslararası düzeyde, dünya sahnesinde bakmak suretiyle uyanık olmak zorundadır - dünya çelişkilerinin ve muhtemel zayıf halkaların odak noktaları oluverecek özgül durumlara, enternasyonal proletarya olarak hamle yapabileceğimiz, dolayısıyla proletaryanın uluslararası çapta dikkatinin ve enerjisinin özellikle yoğunlaşması gereken noktalara uyanık olmalıyız. On yıl kadar önce Vietnam bunun bir örneğiydi. Farklı bir şekilde Polonya da bugün bunun bir örneğidir. Kısacası, berrakça ortaya çıkan böylesi odak noktalarına ilişkin kazanımlarımızı azamiye çıkartmalıyız, aynı zamanda da, aktif olarak ilerlemeli, durumun keskinleşebileceği yerlerde devrimci hamleler yapmaya hazırlanmalıyız, çünkü bu zayıf halkalar önceden tayin edilmiş değildir, sadece tek bir defa gündeme gelecek de değildir; bunlar tam da çelişkilerin odağını yerini değiştirebilecek şeylerdir, çelişkilerin kırılma noktası ise yer değiştirebilir, buna karşı uyanık olmalıyız.

Bu da beni son noktaya getiriyor. Daha doğrusu, bir başka yönden merkezi noktayı pekiştiriyor: herhangi bir zamanda mümkün olan en büyük ilerlemeleri yapabilmek, sadece dünya sahnesinden yola çıkarak mümkündür. ABD'de devrim yapmak için, ve önümüzdeki dönemde ABD'de devrimci bir fırsat gelişecek olursa - bunun mümkün olduğunu söylüyoruz, kesin değil mümkün olduğunu - bu fırsatı ele geçirmek için elimizden geleni yapacağımızın yanısıra, bunu bile, genel sorumluluklarımızın tali bir parçası olarak gördüğümüzü partimizin giderek daha fazla vurgulaması işte bundandır. Genel olarak, bilhassa ABD'de

yoğunlaştığımız halde, çünkü partimiz orada bulunuyor, dünya çapındaki mücadeleyi ilerletmek için de elimizden geleni yapıyoruz, bu ne yavan bir sözdür, ne de hatta genel bir ilke - bunun anlamı, yoğunlaşma noktalarının ve muhtemel kırılma noktalarının nerelerde olduğunu görmek için, herşeyi somut olarak dünya çapında incelemektir. Bu, faaliyetlerimizi ve mücadelemizi fırsatların ele geçirilmesine yardımcı olacak, genel olarak dünya çapındaki mücadeleyi ilerletecek yöne çevirmek demektir, böyle yapmak, kısa dönemde içinde bulunduğumuz özgül ülkedeki devrimci faaliyet için bazı ek zorluklara sebep olsa bile. Bunun hemen ortaya çıkarttığı da şudur: herhangi bir ülkedeki herhangi bir parti, bunu nasıl etkileyeceği ve ne yapabileceği konusunda yine de kısıtlıdır. Bu tam da, proletaryanın uluslararası bir örgütüne özellikle de kendi komünist öncüsüne olan gereksinime işaret eder - çünkü bütün enternasyonal proletaryayı tek bir kitle olarak birleştirmeyeceksiniz, fakat onun öncü kuvvetini birleştirebilirsiniz. Değerlendirmesinin daha da derinlemesine yapılması gereken bütün olumsuz tecrübeye rağmen, bir komünist enternasyonale ihtiyaç vardır. Geçmişin olumlu ve olumsuz tecrübelerinden öğrenecek, ideolojik ve siyasi çizginin tayin edici olduğu ve enternasyonal proletaryaya, özellikle onun öncü güçlerini geliştirmenin ilerletmenin ona örgütsel ifadesini vermenin temel taşı olduğu anlayışını temel alacak bir komünist enternasyonale ihtiyaç vardır. Bana öyle geliyor ki, komünist enternasyonal, buraya kadar sunmakta olduğum bütün tahlilin, siyasi ve stratejik düşüncenin, mantıki örgütsel ifadesidir. Herşeyin dünya çapında ve dünya sahnesinde geliştiğinin, genel olarak bütün ülkelerde tam kapsamlı faaliyet yürütürken ve fırsatların ortaya çıkacağı yerlerde muhtemel devrimci hamleler yapmak üzere hazırlanırken bile, mümkün olan en fazla yoğunlaşma noktası ve kırılma noktasından yararlanmak gerektiğinin mantıki ifadesidir.

Bir sürü olumsuz tecrübenin olduğu doğrudur, daha fazla gelişmiş partilerin daha az gelişmiş partiler üzerindeki, büyük partilerin küçük partiler üzerindeki, iktidardaki partilerin iktidarda olmayan partiler üzerindeki hakimiyeti - bu gibi şeyler yeterince olmuştur. Fakat her şeyden önce, bunların bir enternasyonal olmamasıyla çözümlenmediğini görebiliriz. Çin Komünist Partisi'nin tecrübesi - özellikle bu tecrübenin olumsuz yanı - bütün bunların komünist enternasyonalin yokluğunda da olduğunu, hatta komünist enternasyonal olmadığında bunlara karşı mücadele ihtimalinin de daha az olduğunu ispat etmiştir. Mesela 60'larda, Sovyet revizyonistlerinden koptuklarında Çin Komünist Partisi'nin enternasyonal meselesine yaklaşımının ne olduğu konusunda bir yargıda bulunmuyorum, hatta bu yaklaşımın ne olduğunu tam olarak kavramıyorum bile. Bu yönde bir sürü karışıklık olduğunu biliyorum, mesela, Çinliler Vietnam gibi ara partileri kazanmaya çalışıyorlardı, ve belki düşündüler ki, bu veya şu enternasyonali zorlamak böylesi çabalara bir ihtimal zarar verebilir. Düşüncelerinin bu olup olmadığını bilmiyorum, ve böyle düşünmenin doğru olup olmadığını söylemeye hazır değilim. Bu konu daha derinlemesine incelenmeli ve değerlendirilmelidir, ancak genel bir ilke olarak ve bilhassa bugünün somut gerçeğinde,

hemen ortaya çıkartmak değil ama - geçmişin hem olumlu hem de olumsuz tecrübelerinden öğrenen - yeni ve devrimci komünist enternasyonalin yaratılmasına doğru somut olarak adım adım çalışmak için sadece genel değil aynı zamanda acil bir ihtiyaç vardır. Diğer partilerin iç işlerine karran "baba partiler" vb gibi şeyler - bir enternasyonalin aleyhine münakaşalar olarak ortaya sürüldüğünde - büyük bir nezaketle saçmalık olarak bertaraf edilebilir. Bunlar da çizgi meseleleridir. Eğer gerçekten enternasyonalistsek, eğer gerçekten herşeyden önce dünya sahnesinden ve dünya devrimininçıklarlarından hareket etmemiz gerektiğini kavırıyorsak, o zaman metod meselesi, birbirimizle nasıl mücadele edeceğimiz meselesi söz konusudur; epistemolojimiz, bilgi teorimiz, pratikle teori arasındaki ilişkinin, algısal ve ussal bilgi arasındaki ilişkinin ne olduğunu düşündüğümüz meselesi vardır; bütün bu metodoloji sorunları vardır, bunlar aynı zamanda çizgi meseleleridir de, ve üzerinde mücadele edilmesi gerekir. Ancak esas olarak mesele, komünistlerin en örgütlü biçimde biraraya gelip mücadeleyi dünya çapında ilerletmenin çizgileri ve siyasetlerini formüle etmenin ve uygulamanın en güçlü ifadesini vermeleridir.

Bunların -enternasyonalin ve onun gelişmesi ve rolünün- hem yaratılmasında hem de geleceğinde, çizgi daima tayin edici olacaktır. Bu Birinci Enternasyonel'de de doğrudur, İkinci Enternasyonel'de de doğrudur, Üçüncü'de de, inşa edilmesi gereken yeni enternasyonelde de doğru olacaktır. Bence burada sunulan bütün kavrayış, dünya sahnesinin tayin edici olduğunun ve enternasyonalizmin - bir ülkeden, ya da bir ülkenin proletaryasından diğerine uzatılan birşey olmadığı, proletarya için temel ve başlangıç noktası olduğunun - gerçekten ne anlama geldiğinin kavranması, sadece ideolojik ve siyasi olarak değil, örgütsel ifadesi olarak da, rehber çizgimiz olduğu anlamında önderlik etmesi gerekir: örgütsel olarak da rehber çizgi budur. Bu ise, özellikle bugün mevcut olan yükselen fırsatlar ve gerçek tehlikelere hazır olmak için, bir komünist enternasyonalin yaratılması, yaratılmasına doğru adım adım hareket edilmesi açısından bazı hedefler, bazı amaçlar talep eder. Sübjektif faktörün, objektif durum ve ihtimallerin, ufuktaki fırsatların gelişmesinin büyük çapta gerisinde kaldığı konusunda hepimizin derin bir rahatsızlık ve can sıkıntısı duyduğumuzu düşünüyorum. Bunlara hazır olmak sadece genel olarak muazzam bir çaba değil, aynı zamanda ideolojik, siyasi ve örgütsel düzeyde de sıçramalar yapmayı gerektirecektir. Bir çeşit teleskopvari davranmak, ya da şu ifadeyi kullanırsak arkadan gelip yetişmek, fırsatları gerçekten ele geçirmek, Marksist-Leninist güçlerin, uluslararası düzeyde ve örgütlü bir şekilde, ortak çaba ve mücadelelerini gerektirecektir.

Notlar

1 Son birkaç senedir partimizin başlıca belgelerinde bu noktaya tekrar tekrar değinilmiştir, bu belgelere ABD

Devrimci Komünist Partisi'nin Yeni Tüzüğü de dahildir. Bunun geniş bir sunuşu için bakınız: Amerika Çöküşte: 1980'lerde ABD ve Dünyada Savaşa ve Devrime Doğru Gelişmelerin bir Tahlili (Chicago, Banner Press, 1984), Raymond Lotta, Frank Shannon ile birlikte.

2 Bakınız: V.I. Lenin, "Milli Mesele Üzerine Eleştirisel Görüşler", Toplu Eserler (Moskova: Progress Publishers, 1977) Cilt 20

3 Bu konuda Lenin'le Connolly'nin arasındaki görüş ayrılıkları hakkında duyduğum bir izahata dayanarak buna Connolly'nin görüşü olarak değişiyorum. Ancak bu eğilimin tek tek temsilcileri meselesinin ötesinde, bu eğilimin güçlü bir etkisi olduğu, genel olarak devrimci hareket içerisinde, özel olarak da uluslararası komünist hareket içerisinde, birkaç onyıdır hakim olduğu da bir gerçektir. 4 Komünistlerin dünyaya bakış açısının milliyetçilik değil enternasyonalizm olduğu yönünde, Mao'nun (ve onun önderliği altındayken Çin Komünist Partisi'nin) beyanatları mevcuttur - bu nokta Sovyet revizyonistlerine karşı polemiklerde dile getirilmiştir (örneğin bakınız: Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında bir Öneri, bu eser, "25 Noktalık Mektup" olarak da bilinir (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1963 - 9. nokta). Ancak Mao'nun tüm yazıları ve konuşmalarını bütünsel olarak ele alacak olursak, enternasyonalist olmakla, ulusun en yüksek çıkarlarının temsilcisi olmayı amaçlamak arasındaki çelişkiye takdir etmediğini söylemek yerinde olur.

5 Bakınız: "Boris Suvarin'e Açık Mektup" (Lenin, Toplu Eserler, Cilt 23)

6 Georgi Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe (New York, New Century, 1945) Komünist Enternasyonal'in Yedinci Kongresinide verilen konuşmalar (25 Temmuz-20 Ağustos 1935)

7 J.V. Stalin, Leninizm'in Temelleri (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1975) 3. bölüm, "Teori"

8 age, 6. bölüm: "Milli Mesele"

9 age

10 Karl Marx ve Frederick Engels, Komünist Parti'nin Manifesto'su (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1977)

11 Komintern Yürütme Komitesi'nin Fransa Komünist Partisi'ne 1939' da yazdığı mektubun tarafımızdan yapılan çevirisi

12 Bakınız: Stalin, "SSCB'nin Anayasa Tasarısı Üzerine" (25 Kasım 1936), Leninizm'in Sorunları (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar,)

13 Bakınız: Lotta, Amerika Çöküşte, s. 209, not 65

14 Aslında bu oportünistlerin düşünce tarzına göre, önderlik sorunu zaten sahtedir, çünkü neden Çin de sosyalist bir ülke olarak önderlik rolü oynayabilirdi diye bir münakaşa yürütülemez, dolayısıyla niçin Mao'nun Sovyetler'e karşı birleşik cephe siyasetine saldırılıyor da, Stalin'in Almanlar'a (faşizme) karşı birleşik cephesi savunuluyor?

15 Bakınız: Lenin, "Proleter Devrimin Savaş Programı", Savaş ve Barış Üzerine Lenin, Üç Makale (Pekin,

Yabancı Dillerde Yayınlar, 1966); yine bakınız: Lenin, Toplu Eserler, Cilt 3

16 Elbette, Avrupa'lılar deyince, genel olarak emperyalistleri (ya da emperyalist ülkelerde yaşayanları) kastediyoruz, ki buna Japonya, kesinlikle Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği de dahildir.

17 Bakınız: "Marksizm'in ve Emperyalist Ekonomizmin Bir Karikatürü", Lenin, Toplu Eserler, cilt 23

18 Bakınız: "Britanya Pasifizmi ve Britanyalıların Teoriye Hoşnutsuzluğu" LTE, cilt 21

19 İkinci Enternasyonalin Çöküşü, LTE, cilt 21

20 Bakınız: Henry Kissinger, White House Years - Beyaz Saray Yılları (Boston; Little, Brown and Co., 1979),
19. Bölüm: "Pekin'e Yolculuk"

21 Örneğin bakınız: "Chengtu Konferansında Konuşmalar, Mart 1958- (a) 10 Mart Konuşması" Stuart Schram'ın editörlüğünü yaptığı Başkan Mao Halkla Konuşuyor adlı eserden (New York; Pantheon, 1974)

22 Bakınız: Lin Piao, Yaşasın Halk Savaşı'nın Zaferi, (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1966)

23 Örneğin bakınız: "Boris Suvarin'e Açık Mektup", LTE, cilt 23

24 Örneğinn bakınız: Mao Zedung, Uzun Süreli Savaş Üzerine, Seçme Eserler (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1967) cilt 2

25 Bakınız: "Politika Üzerine" MSE, cilt 2 26 age

27 Örneğin bakınız: "Yanlış Bayrak Altında", LTE, cilt 21

Mao'nun Sovyetler'e karşı birleşik cephe siyesetine saldırılıyor da, Stalin'in Almanlar'a (faşizme) karşı birleşik cephesi savunuluyor?

15 Bakınız: Lenin, "Proleter Devrimin Savaş Programı", Savaş ve Barış Üzerine Lenin, Üç Makale (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1966); yine bakınız: Lenin, Toplu Eserler, Cilt 3

16 Elbette, Avrupa'lılar deyince, genel olarak emperyalistleri (ya da emperyalist ülkelerde yaşayanları) kastediyoruz, ki buna Japonya, kesinlikle Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği de dahildir.

17 Bakınız: "Marksizm'in ve Emperyalist Ekonomizmin Bir Karikatürü", Lenin, Toplu Eserler, cilt 23

18 Bakınız: "Britanya Pasifizmi ve Britanyalıların Teoriye Hoşnutsuzluğu" LTE, cilt 21

19 İkinci Enternasyonalin Çöküşü, LTE, cilt 21

20 Bakınız: Henry Kissinger, White House Years - Beyaz Saray Yılları (Boston; Little, Brown and Co., 1979),
19. Bölüm: "Pekin'e Yolculuk"

21 Örneğin bakınız: “Chengtu Konferansında Konuşmalar, Mart 1958- (a) 10 Mart Konuşması” Stuart Schram’ın editörlüğünü yaptığı Başkan Mao Halkla Konuşuyor adlı eserden (New York; Pantheon,1974)

22 Bakınız: Lin Piao, Yaşasın Halk Savaşı’nın Zaferi, (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1966)

23 Örneğin bakınız: “Boris Suvarin’e Açık Mektup”, LTE, cilt 23

24 Örneğinn bakınız: Mao Zedung, Uzun Süreli Savaş Üzerine, Seçme Eserler (Pekin, Yabancı Dillerde Yayınlar, 1967) cilt 2

25 Bakınız: “Politika Üzerine” MSE, cilt 2

26 age

[Premium WordPress Themes Download](#)
[Download Premium WordPress Themes Free](#)
[Download WordPress Themes](#)
[Download WordPress Themes](#)
[ZG93bmXvYWQgbHluZGEgY291cnNIIGZyZWU=](#)
[download karbonn firmware](#)
[Download WordPress Themes Free](#)
[free download udemy paid course](#)

Yeni Komünizm

Gerçek Bir Devrim ve Kökten Yeni Bir Toplum İçin Gerçek Kurtuluşa Giden Yolda Bilim,
Strateji ve Önderlik
